

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่มีการปฏิวัติและสถาปนาเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน (People's Republic of China: PRC) ในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949 เป็นต้นมา จีนได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบอิสระ ยึดหลักพื้นฐานด้วยการพัฒนาความสัมพันธ์กับมิตรประเทศและการให้ความเสมอภาคแก่กัน รวมทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศซึ่งกันและกัน โดยตั้งอยู่บนหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 5 ประการ หรือ "หลักปัญจศีล"^{*} ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งเดียวกันและความร่วมมือ จีนยังดำเนินนโยบายที่มุ่งใช้วิธีผสมผสานหลักการสนับสนุนชนชั้นกรรมาชีพสากลนิยม (proletarian internationalism) อำนาจอธิปไตยแห่งชาติ (national sovereign) ผลประโยชน์แห่งชาติ (national interest) ตลอดจนการชูประเด็นต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยม การมีฐานทัพในต่างแดน และลัทธิครองความเป็นเจ้า (hegemonism)¹

หลังการปฏิวัติวัฒนธรรม^{**} และการถึงแก่อสัญกรรมของเหมาเจ๋อตงในปี ค.ศ. 1976 ได้ถึงเสี้ยวฝั่งก้าวขึ้นมามีอำนาจและอิทธิพลสูงสุดในการปกครองประเทศ (ระหว่างค.ศ. 1978 – 1997) ได้ประกาศยืนยันถึงนโยบายดั้งเดิมของจีนเป็นหลักสำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ แต่การที่เขาเป็นผู้นำที่มีแนวความคิดค่อนข้างทันสมัยและไม่ยึดติดกับอุดมการณ์จนเกินไป ทำให้ได้เสี้ยวฝั่งเปิดกว้างยอมรับวิธีการอื่นๆที่สามารถบรรลุเป้าหมายตามความเป็นจริงได้ ดังวลีสำคัญที่

^{*} เป็นหลักการในรูปแบบของการอยู่ร่วมกันโดยสันติ หลักการที่ว่านี้ได้แก่ การเคารพในอำนาจอธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดน (territorial integration) ซึ่งกันและกัน การไม่รุกรานซึ่งกันและกัน (non – aggression) การไม่แทรกแซงกิจการภายในในประเทศของกันและกัน การมีความเสมอภาคและคำนึงถึงผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ตลอดจนการอยู่ร่วมกันกับมิตรประเทศโดยสันติ (peaceful coexistence) โดยการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทูตและการแลกเปลี่ยนทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมกับประเทศอื่นๆ เขียนธีระวิทย์, นโยบายต่างประเทศจีน (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 19.

¹ เขียน ธีระวิทย์, นโยบายต่างประเทศจีน (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 16.

^{**} เกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำเกี่ยวกับแนวทางการบริหารประเทศในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1966 – 1976 ดำเนินการโดยกลุ่มยามพิทักษ์แดงภายใต้การสนับสนุนของเหมาเจ๋อตงและแก๊ง 4 คน จนเป็นสาเหตุให้เกิดความวุ่นวายไปทั่วประเทศจีน

รู้จักกันทั่วไปว่า “ไม่ว่าจะเป็นแมวสีขาวหรือสีดำ ขอให้จับหนูได้เป็นพอ” ซึ่งหมายความว่า ไม่ว่าจะ เป็นวิธีการแบบใด เป็นวิธีการของอุดมการณ์ใด ขอให้บรรลุเป้าหมายคือ ความรุ่งเรืองของ ประชาชาติจีนได้ก็ถือเป็นวิธีการที่นำมาใช้ได้ เต็งเสี่ยวผิงได้เรียกแนวทางเช่นนี้ว่า “สังคมนิยมที่มี ลักษณะแบบจีน” (Socialism with Chinese Characteristics)² และเพื่อให้บรรลุความรุ่งเรืองของ ประชาชน จีนได้ประกาศใช้นโยบาย “สี่ทันสมัย” (four modernizations) ในปี ค.ศ.1977* ตาม ด้วยนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจและนโยบายเปิดประเทศในปี ค.ศ.1978

แม้สงครามเย็นสิ้นสุด แต่ผลประโยชน์ทางด้านความมั่นคงของจีนยังคงมีความสำคัญต่อ นโยบายต่างประเทศในระดับสูง และเมื่อเจียงเจ๋อหมิน (Jiang Zemin) ก้าวขึ้นเป็นประธานาธิบดี คนที่ 5 ของจีน (ค.ศ. 1993- 2003) เขาได้ดำเนินนโยบายแบบต่อเนื่องและไม่ได้เปลี่ยนแนวทางใด โดยรวมที่เป็นมาเช่นในยุคเหมาเจ๋อตงและเต็งเสี่ยวผิง แต่เน้นนโยบายการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับ ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น เช่น การปรับความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ รวมทั้งการกระชับความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา มหาอำนาจจากนอกภูมิภาค แม้จีนจะรู้สึก หวาดระแวงต่อการที่สหรัฐอเมริกาเข้ามาแผ่อิทธิพลครอบงำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอาจล้มครอน อำนาจดั้งเดิมของจีนในภูมิภาคนี้ก็ตาม

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสำคัญต่อนโยบายต่างประเทศของจีนมาในทุกยุคสมัย โดยเฉพาะคาบสมุทรเกาหลีที่เป็นส่วนหนึ่งของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และมีพรมแดนติดต่อกันกับจีน ทำให้จีนถือว่าคาบสมุทรเกาหลีเป็นเขตอิทธิพลดั้งเดิมของตนและเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญจนมีการ เปรียบเทียบคาบสมุทรเกาหลีว่าเป็นเสมือนค้อนที่พร้อมจะกระหน่ำตีจีน ด้วยเหตุผลทาง ประวัติศาสตร์และยุทธศาสตร์ จีนจึงให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น บนคาบสมุทรเกาหลี เนื่องจากกลัวแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของจีนทั้งสิ้น คาบสมุทร แห่งนี้ยังเป็นดินแดนที่ตกอยู่ภายใต้การแข่งขันเพื่อชิงชิงอำนาจและผลประโยชน์ระหว่าง 3 มหาอำนาจ คือ รัสเซีย ญี่ปุ่น รวมทั้งสหรัฐอเมริกา อภิมหาอำนาจขั้วเดียวของโลก (unipolar) ใน ปัจจุบัน ซึ่งถ้าหากประเทศใดสามารถครอบครองดินแดนแถบนี้จะมีความได้เปรียบทาง

² จูลีฟ ชินวรโรณ, “การเมืองสาธารณรัฐประชาชนจีน: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต,” ใน จีนในโลกที่ กำลังเปลี่ยนแปลง. ไชยวัฒน์ คำชู และ ประทุมพร วัชรเสถียร, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), หน้า 31.

* นโยบายสี่ทันสมัย คือ นโยบายที่มุ่งพัฒนาให้จีนเป็นสังคมนิยมที่ทันสมัยใน 4 ด้านด้วยกัน คือ ด้าน เกษตรกรรม, อุตสาหกรรม, วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งในด้านการทหาร

ยุทธศาสตร์ในเชิงการป้องกันการรุกรานจากมหาอำนาจอื่นๆ ายตายขึ้น ทำให้ต่างฝ่ายต้องการยึดครองคาบสมุทรเกาหลีมาตั้งแต่ในอดีต

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง คาบสมุทรเกาหลีได้ถูกแบ่งแยกที่เส้นขนานที่ 38 ออกเป็น 2 ประเทศคือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีหรือเกาหลีเหนือและสาธารณรัฐเกาหลีหรือเกาหลีใต้ โดยเกาหลีเหนือนั้นอยู่ภายใต้อิทธิพลและการสนับสนุนของสหภาพโซเวียตและจีน ในขณะที่เกาหลีใต้มีสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนและมีอิทธิพลครอบงำอยู่ จีนถูกเงื่อนไขบังคับให้เข้าร่วมรบในสงครามเกาหลี (ค.ศ.1950 – 1953)* ภายหลังเริ่มดำเนินความสัมพันธ์กับเกาหลีเหนือได้เพียงปีเดียว สาเหตุที่ทำให้จีนตัดสินใจสู้รบในสงครามเกาหลีก็เพราะจีนดำเนินนโยบายต่อต้านลัทธิครองความเป็นเจ้าและจักรวรรดินิยม รวมทั้งต้องการช่วยประเทศเพื่อนบ้านที่มีอุดมการณ์ร่วมกันและอ่อนแอกว่าตามคุณธรรมของเห่าฮั่น³ จีนจึงยอมรบไม่ได้ถ้าหากเกาหลีเหนือที่เป็นเสมือนริมฝีปากที่คอยคุ้มกันพื้นที่หมายถึงจีนต้องเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสงครามและทำให้สหรัฐอเมริกาถือโอกาสคุกคามจีนต่อไป

จีนตัดสินใจส่งกองทัพในนามของหน่วยอาสาสมัครเข้าร่วมในสงครามเพื่อช่วยเหลือเกาหลีเหนือ ผลของสงครามเกาหลีทำให้จีนต้องสูญเสียทหารถึงประมาณ 152,000 คน และบาดเจ็บอีกจำนวน 230,000 คน หลังการสู้รบที่ยืดเยื้อเป็นเวลายาวนานกว่า 3 ปี สงครามเกาหลีก็ได้ยุติลงในวันที่ 27 กรกฎาคม ค.ศ.1953 เมื่อกองกำลังสหประชาชาติและกองกำลังฝ่ายเกาหลี

* สงครามเกาหลีเป็นหนึ่งในสงครามตัวแทน (proxy war) ในช่วงระหว่างสงครามเย็น ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ. 1950 จากการที่กองทัพเกาหลีเหนืออันประกอบด้วย กองพลในแนวหน้า 7 กองพล และ 3 กองพลหนุนรวมทั้งสิ้นประมาณ 6 หมื่นนายภายใต้การบังคับบัญชาของจอมพลไชยของกุน ได้บุกรุกเกาหลีใต้ โดยที่เกาหลีใต้ไม่ทันรู้ตัวและมีกำลังในแนวหน้าตามชายแดนน้อยกว่าเกาหลีเหนือมาก จึงพ่ายแพ้ต่อกองทัพของเกาหลีเหนือและสามารถยึดกรุงโซล เมืองหลวงของเกาหลีใต้ไว้ได้ในเวลาสามวันต่อมาคือในวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1950 ส่งผลให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเปิดประชุมเป็นการฉุกเฉินในวันเดียวกันกับที่เกาหลีเหนือรุกรานเกาหลีใต้ และได้ลงมติประณามเกาหลีเหนือ พร้อมกับให้ทั้งเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ยุติการรบในทันที โดยให้เกาหลีเหนือถอนกำลังกลับไปอยู่เหนือเส้นขนานที่ 38 นอกจากนั้นคณะมนตรีความมั่นคงฯ ยังลงมติให้บรรดาประเทศสมาชิกของสหประชาชาติงดความช่วยเหลือเกาหลีเหนือ ต่อมาสหประชาชาติได้ร้องขอให้สหรัฐอเมริกาจัดกองบัญชาการร่วมและแต่งตั้ง พลเอกดักลาส แมกอาร์เธอร์ (General of the Army Douglas MacArther) เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองกำลังสหประชาชาติในวันที่ 8 กรกฎาคม ค.ศ. 1950 ในที่สุดกองกำลังแห่งสหประชาชาติก็สามารถสู้รบจนกระทั่งกองกำลังเกาหลีเหนือต้องเป็นฝ่ายถอยร่นไปจนถึงเส้นขนานที่ 38

³ เขียน วีระวิทย์, นโยบายต่างประเทศจีน, หน้า 237.

เหนือ ซึ่งมีจีนคอยให้ความช่วยเหลือทำการหยุดยิงและลงนามในข้อตกลงสงบศึก (Armistice Agreement)* ณ หมู่บ้านปันมุนจอม (Panmunjom) และแม้สงครามสิ้นสุดลง แต่จีนในยุคเหมา ยังคงให้การสนับสนุนช่วยเหลือและฟื้นฟูทางด้านเศรษฐกิจแก่เกาหลีเหนือ ในเดือนพฤศจิกายนของปี ค.ศ. 1953 จีนกับเกาหลีเหนือได้ตกลงเซ็นสัญญามิตรภาพ ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมร่วมกัน รวมทั้งความร่วมมือทางการศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการกีฬา โดยทั้งสองประเทศได้ลงนามแบบทวิภาคีในสนธิสัญญาและข้อตกลงระหว่างกันทางการค้า ทางทะเล การขนส่งทางอากาศและทางการกงสุล ส่วนทางการทหาร จีนและเกาหลีเหนือได้ร่วมลงนามทำสนธิสัญญามิตรภาพและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Treaty of Friendship Cooperation and Mutual Assistance) ในวันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ. 1961⁴

ในฐานะพันธมิตรใกล้ชิดกับเกาหลีเหนือ ส่งผลให้จีนสนใจต่อปัญหาภายในและภายนอกประเทศของเกาหลีเหนือมาโดยตลอด เช่น หลังสงครามเย็น เกาหลีเหนือเผชิญกับภาวะความผันผวนทางการเมืองระหว่างประเทศจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต จนทำให้สหภาพโซเวียตจำเป็นต้องตัดความช่วยเหลือทางการทหารและเศรษฐกิจต่อเกาหลีเหนือลง นอกจากนี้ เกาหลีเหนือยังต้องพบกับสภาพปัญหาทางการเมืองและเศรษฐกิจภายในประเทศอีกจากการถึงแก่อสัญกรรมของประธานาธิบดี คิมอิลซุง (Kim Il Sung) ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1994 และการขึ้นสืบทอดอำนาจแทนของ คิมจองอิล (Kim Jong-Il) ผู้เป็นบุตรชาย จนทำให้ระบบการเมือง

* ข้อตกลงสงบศึกมีวัตถุประสงค์เพื่อ ยุติความขัดแย้งและการเผชิญหน้ากันด้วยกำลังอาวุธ โดยได้กำหนดคกโลกเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าว เช่น กำหนดให้มีเขตปลอดทหาร (Demilitarized Zone) ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องถอนกำลังตลอดแนวชายแดนติดต่อกัน ห่างจากเส้นแบ่งแดนทางทหาร (Military Demarcation Line – MDL) ฝ่ายละ 2 กิโลเมตร และกำหนดให้มีคณะกรรมการสงบศึกทางทหาร (Military Armistice Commission – MAC) ประกอบด้วยตัวแทนจากฝ่ายกองกำลังสหประชาชาติ กับฝ่ายเกาหลีเหนือและจีนฝ่ายละ 5 คน ให้ทำหน้าที่ดูแลการปฏิบัติตามข้อตกลงสงบศึก โดยมีสำนักงานอยู่ที่หมู่บ้านปันมุนจอม ตลอดจนกำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจตราของชาติที่เป็นกลาง (Neutral Nation Supervisory Commission – NNSC) อีก 4 ชาติที่แต่ละฝ่ายเสนอ ได้แก่ สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ที่เสนอโดยกองกำลังสหประชาชาติ กับโปแลนด์ และ เช็กโกสโลวะเกีย ที่เสนอโดยเกาหลีเหนือและจีน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบ สังเกตการณ์ และสอบสวน นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายต้องจัดการประชุมภายใน 3 เดือนเพื่อเจรจาเกี่ยวกับการถอนกำลังต่างชาติ และการเจรจาสันติภาพในคาบสมุทรเกาหลีด้วย วิเชียร อินทะสี, นโยบายการรวมเกาหลี: พัฒนาการและแนวโน้มในทางปฏิบัติ, หน้า 87.

⁴ วิเชียร อินทะสี, นโยบายการรวมเกาหลี: พัฒนาการและแนวโน้มในทางปฏิบัติ (ปทุมธานี: สถาบันเอเชียตะวันออก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543, หน้า 87.

ภายในประเทศในขณะนั้นค่อนข้างไร้เสถียรภาพ และในปีเดียวนั้น เกาหลีเหนือยังต้องเผชิญกับปัญหาด้านเศรษฐกิจภายในประเทศอีก เมื่อประสบภัยธรรมชาติอย่างหนักจนทำให้ชาวเกาหลีเหนือจำนวนมากอดอยากและขาดแคลนอาหาร ในที่สุดสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ต้องจัดส่งความช่วยเหลือไปให้เกาหลีเหนือ ต่อจากนั้นไม่นานก็เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มประเทศสังคมนิยมที่เป็นคู่ค้าสำคัญของเกาหลีเหนือส่งผลกระทบต่อปริมาณการค้า รวมทั้งความร่วมมือและความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจก็ลดลงอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995 เป็นต้นมา และเมื่อสินค้าส่งออกมีจำนวนจำกัดลง จึงส่งผลให้หนี้ต่างประเทศของเกาหลีเหนือเพิ่มมากขึ้นถึงเกือบ 10 พันล้านเหรียญสหรัฐ

จากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้ว ทำให้เกาหลีเหนือหวังพึ่งพิง (dependency) จีน เพราะยังคงเป็นประเทศที่ให้ความช่วยเหลือต่อเกาหลีเหนือเสมอมา เช่น เมื่อเกาหลีเหนือประสบกับภัยธรรมชาติในปี ค.ศ. 1995 จีนได้จัดส่งความช่วยเหลือแบบให้เปล่า ด้วยการจัดหาลำเลียงพวกธัญพืชจำนวน 100,000 ตัน เคมีภัณฑ์ 20,000 ตัน และน้ำมันดิบ 80,000 ตันไปให้เกาหลีเหนือ ส่วนทางด้านเศรษฐกิจและการค้า จีนนับเป็นคู่ค้ารายใหญ่ที่สุดของเกาหลีเหนือ เช่น ในปี ค.ศ. 2002 ทั้งสองประเทศมีมูลค่าทางการค้าระหว่างกันสูงถึง 739 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เนื่องจากจีนส่งสินค้าออกไปเกาหลีเหนือในมูลค่าถึง 468 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเป็นสินค้าพวกน้ำมันดิบ เครื่องจักรและผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ส่วนจีนนำเข้าสินค้าประเภทเหล็กกล้า ไม้สักและแร่จากเกาหลีเหนือเป็นจำนวนถึง 271 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้เกาหลีเหนือขาดดุลการค้ากับจีนมาโดยตลอด⁵

หลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดลง ถึงแม้ความสำคัญของเกาหลีเหนือในฐานะพันธมิตรด้านอุดมการณ์ที่จีนใช้ในการถ่วงดุลอำนาจกับสหภาพโซเวียตจะหมดไป แต่จีนยังต้องเผชิญกับประเด็นปัญหาเรื่องอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือที่ยังทำให้เกาหลีเหนือมีความสำคัญทางด้านความมั่นคงต่อจีนมากขึ้น วิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อหน่วยข่าวกรองของสหรัฐอเมริกา (Central Intelligence Agency – CIA) ประเมินว่าเกาหลีเหนือกำลังดำเนินการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ สหรัฐอเมริกาจึงให้เจ้าหน้าที่สำนักงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency - IAEA) เดินทางเข้าไปตรวจสอบแหล่งที่ตั้งเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ในเกาหลีเหนือเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 1992 หลังจากทำงานประมาณสอง

⁵China and North Korea[Online]. 2002.

Available from:

<http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjbj/zjzg/yzs/gjib/2701/default.htm> [12/08/2002].

ส์ปดาห์ ฮันส์ บลิกซ์ (Hans Blix) ผู้อำนวยการของไอเออีเอแจ้งว่าเกาหลีเหนือยังไม่สามารถทำการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ได้สำเร็จ จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1993 เจ้าหน้าที่ไอเออีเอได้เข้าไปตรวจสอบในเกาหลีเหนืออีก 5 ครั้งและพบว่ามียูเรเนียมที่นำส่งสลับอีก 2 แห่งซึ่งคาดว่าอาจจะเป็นที่ตั้งโครงการพัฒนานิวเคลียร์ เกาหลีเหนือปฏิเสธไม่ยอมให้เข้าตรวจสอบและในวันที่ 12 มีนาคม ค.ศ. 1993 เกาหลีเหนือก็ประกาศถอนตัวออกจากการเป็นภาคีของสนธิสัญญาว่าด้วยการไม่แพร่กระจายอาวุธนิวเคลียร์ (Nuclear Non - Proliferation Treaty – NPT) ภายในระยะเวลาสามเดือน โดยอ้างเหตุผลว่าเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของเกาหลีเหนือ และเป็นการประท้วงการซ้อมรบ (Team Spirit) ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเกาหลีใต้ ตลอดจนการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ไอเออีเอ⁶

เมื่อสหรัฐอเมริกาจะนำเรื่องการพัฒนายุทธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือเข้าที่ประชุมในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ จึงสร้างความลำบากใจให้กับจีนซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงฯเป็นอย่างมาก แม้จีนจะไม่พอใจในการกระทำของเกาหลีเหนือที่ประกาศถอนตัวออกจากสนธิสัญญาเอ็นพีทีโดยไม่เคยปรึกษาหารือกับจีนเลย แต่ในฐานะเป็นพันธมิตรดั้งเดิมของเกาหลีเหนือและไม่อยากกดดันเกาหลีเหนือมากเกินไป เนื่องจากการใช้มาตรการคว่ำบาตรต่อเกาหลีเหนือ นั้น นอกจากจะเป็นการแทรกแซงกิจการภายในของเกาหลีเหนือที่ขัดต่อนโยบายของจีนแล้ว ยังอาจทำให้เกาหลีเหนือต้องประสบกับปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศได้ จีนจึงไม่ยอมบีบบังคับเกาหลีเหนือให้ยุติโครงการพัฒนาและครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ตามที่สหรัฐอเมริการ้องขอ โดยจีนต้องการให้ปัญหาความขัดแย้งนี้ได้รับการแก้ไขด้วยการเจรจาอย่างสันติมากกว่า เห็นได้จากกรณีที่ ฉีเยนฉีเชิน (Qian Qichen) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ* กล่าวถึงจุดยืนของจีนว่า "จีนจะดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการสนับสนุนให้คาบสมุทรเกาหลีปลอดจากอาวุธนิวเคลียร์ โดยจีนหวังว่าสถานการณ์ต่างๆจะผ่อนคลายลงและมีความมั่นคง หากได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมด้วยวิธีการเจรจาปรึกษาหารือ"

⁶ Chronology of key events in nuclear issues on Korean Peninsula [Online]. 2004. Available from: http://www.chinadaily.com.cn/english/doc/2004-02/24/content_308802.htm [24/02/2004].

* เป็นรัฐมนตรีกระทรวงกระทรวงต่างประเทศของจีนในลำดับที่ 7 ถัดจากนายกรัฐมนตรีโจวเอินไหลซึ่งควบคุมตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศด้วยระหว่าง ค.ศ. 1949 – 1958), ฉีเยนฉี (ค.ศ. 1958 – 1972), ฉีผิง (ค.ศ. 1972 - 1974), ฉีเยว่กวันหัว (ค.ศ. 1974 – 1976), หวงหัว (ค.ศ. 1976 – 1982) และ อู่เซวี่เยะเซียน (ค.ศ. 1982 – 1988)

แต่ในที่สุดสหรัฐอเมริกาก็นำประเด็นปัญหาของเกาหลีเหนือเข้าที่ประชุมของคณะมนตรีความมั่นคงฯ ในวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 1993 เพื่อพิจารณาการคว่ำบาตรเกาหลีเหนือ พร้อมกับขอให้จีนที่มีอำนาจการใช้สิทธิยับยั้ง (Veto) ในคณะมนตรีความมั่นคงฯงดใช้สิทธิดังกล่าว แต่จีนได้ออกเสียงคัดค้าน* จากบทบาทดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าจีนไม่สนับสนุนการใช้มาตรการคว่ำบาตรในการแก้ไขปัญหา โดยจีนเห็นว่ามาตรการดังกล่าวเป็นเสมือนการแทรกแซงกิจการภายในของเกาหลีเหนือ เพราะการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าจีนให้ความสำคัญกับหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน (non - interference) มาโดยตลอด⁷

หลังจากนั้น ความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลีได้เริ่มผ่อนคลายลง เมื่อจีนทำหน้าที่เป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยเพื่อให้เกาหลีเหนือเริ่มต้นการเจรจา กับสหรัฐอเมริกา ณ นครนิวยอร์ก จนกระทั่งสหรัฐอเมริกาให้คำมั่นสัญญาที่จะไม่โดดเดี่ยวเกาหลีเหนือ ในขณะที่ทางด้านเกาหลีเหนือก็ได้ประกาศยกเลิกการถอนตัวออกจากการเป็นภาคีของสนธิสัญญาเอ็นพีที (NPT) ในวันที่ 11 มิถุนายน ค.ศ. 1993 ก่อนหน้าจะครบกำหนดตามที่ได้ประกาศไว้เพียงสองถึงสามวันเท่านั้น ทำให้รัฐบาลของประธานาธิบดีบิล คลินตัน (Bill Clinton) มองเห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากจีนในการแก้ไขวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี จากสาเหตุที่ผู้นำสหรัฐอเมริกาตระหนักดีว่าจีนมีอิทธิพลต่อเกาหลีเหนือ ส่วนจีนได้ย้ำถึงจุดยืนเดิมของตนอีกครั้งว่าทุกฝ่ายควรใช้การเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหา และจีนก็ไม่สนับสนุนมาตรการคว่ำบาตรอีกด้วย ต่อมาในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1993 หลี่เผิง (Li Peng) นายกรัฐมนตรีของจีน และ เจียนฉีเชิน ได้ให้ความร่วมมือกับนานาชาติในฐานะเป็นตัวกลางในการเจรจาระหว่างสหประชาชาติที่นำโดย บุทรอส บูทรอส กาลี (Boutros Boutros Gali) เลขาธิการองค์การสหประชาชาติกับเกาหลีเหนือ

ความตึงเครียดคงยืดเยื้อมาถึงในปี ค.ศ. 1994 จนทำให้เกาหลีเหนือและสหรัฐอเมริกาเกือบต้องมีการเผชิญหน้าและใช้ความรุนแรงต่อกันในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1994 จีนซึ่งมีนโยบายต้องการให้คาบสมุทรเกาหลีปลอดจากอาวุธนิวเคลียร์ จึงต้องเข้ามาโน้มน้าวเกาหลีเหนือให้เข้าร่วมในการเจรจาคัดค้านวิกฤตินิวเคลียร์ ท่าทีของจีนที่มุ่งใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาช่วย

* มติที่สหรัฐอเมริกาเสนอให้คว่ำบาตรเกาหลีเหนือ คือ มติคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ ด้วยมาตรการห้ามส่งออกน้ำมันไปยังเกาหลีเหนือ เพื่อเป็นเครื่องมือใช้กดดันเกาหลีเหนือ เนื่องจากเกาหลีเหนือกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจภายในประเทศอยู่

⁷ วิเชียร อินทะสี, นโยบายการรวมเกาหลี: พัฒนาการและแนวโน้มในทางปฏิบัติ, หน้า 107.

ผลักดันให้สหรัฐอเมริกาพยายามหาแนวทางการเจรจากับเกาหลีเหนืออีกหลายครั้ง จนกระทั่งความขัดแย้งต่อกันได้คลี่คลายลงและนำไปสู่กรอบความตกลง ค.ศ.1994 (Agreed Framework 1994) ที่มีการลงนามโดยผู้แทนจากสหรัฐอเมริกาและเกาหลีเหนือ ณ นครเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ ในวันที่ 21 ตุลาคม ค.ศ.1994

จากผลของกรอบความตกลง ค.ศ.1994 ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องจัดหาเงินทุนมาสนับสนุนเพื่อสร้างโรงงานพลังงานไฟฟ้าระบบปฏิกรณ์น้ำมวลเบาที่ต้องใช้เงินประมาณ 4,000 – 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐและค่าน้ำมันเชื้อเพลิงอีกถึงปีละ 500,000 ตัน สหรัฐอเมริกาจึงต้องทำการจัดตั้งองค์การพัฒนาพลังงานบนคาบสมุทรเกาหลี (Korean Peninsula Energy Development Organization – KEDO) ขึ้นในวันที่ 9 มีนาคม ค.ศ.1995 เพื่อทำหน้าที่บริหารงานตามข้อตกลงพร้อมสมาชิกและผู้บริจาคเงิน โดยจีนเป็นหนึ่งในเป้าหมายในการให้เข้าเป็นสมาชิกด้วย แต่จีนปฏิเสธโดยให้เหตุผลว่าต้องการเป็นกลางมากกว่า⁸ ในเริ่มแรกสหรัฐอเมริกาคาดหวังให้ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้เป็นผู้รับผิดชอบ แต่ต่อมาเกาหลีใต้ประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจในปี ค.ศ.1997 และเศรษฐกิจของญี่ปุ่นก็ทรุดตัวลงตามไปด้วย มีผลทำให้การดำเนินการสร้างโรงงานพลังงานไฟฟ้าดังกล่าวต้องชะงักงันไป

ความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลีปะทุอีกครั้งในช่วงต้นเดือนเมษายน ค.ศ.1996 เมื่อทหารเกาหลีเหนือได้ส่งล้ำเข้ามาในเขตปลอดทหาร (Demilitarized Zone - DMZ) จึงทำให้ประธานาธิบดีคลินตันกับประธานาธิบดีคิมย็องซัม (Kim Young Sam) ของเกาหลีใต้รับเร่งประชุมสุดยอดร่วมกันที่เกาะเชจู (Cheju) ในวันที่ 16 ของเดือนนั้น ผลการประชุมมีข้อสรุปว่าปัญหาสันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลีควรได้รับการแก้ไขจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรง และสหรัฐอเมริกายืนยันที่จะไม่เจรจาในเรื่องนี้กับเกาหลีเหนือหากไม่มีเกาหลีใต้เข้าร่วมด้วย พร้อมเห็นสมควรจัดให้มีการเจรจาสันติภาพสี่ฝ่าย (Four - Party Peace Talks) ขึ้น โดยประกอบด้วยเกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ จีน และสหรัฐอเมริกาในฐานะเป็นผู้เกี่ยวข้องกับข้อตกลงสงบศึกโดยตรง⁹

ทางด้านจีนนั้น ในระยะแรกไม่ได้แสดงความกระตือรือร้นมากนัก แต่ต่อมาเมื่อจีนเห็นว่าการเจรจาระหว่างเกาหลีเหนือกับสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มไปในทางที่ดี จีนจึงให้การสนับสนุนโดยเฉพาะภายหลังจากการประชุมสุดยอดระหว่างประธานาธิบดีคลินตันกับประธานาธิบดีเจียง

⁸ Harrington S. Selig, "Did North Korea Cheat?," *Foreign Affairs* (January / February 2005): 2.

⁹ Robert M. Hathaway and Jordan Tama, "The U.S. Congress and North Korea during the Clinton Years: Talk Tough, Carry a Small Stick," *Asian Survey* 36 (September / October 2003X): 23.

เจ้าหมิ่น ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1997 ทั้งนี้ก็เพราะจีนไม่ต้องการเห็นเกาหลีเหนือในฐานะพันธมิตรดั้งเดิมต้องล่มสลายและไม่ต้องการให้ลัทธิทุนนิยมตะวันตกที่นำโดยสหรัฐอเมริกาเข้ามาประชิดติดพรมแดนจีนมากเกินไป¹⁰ การประชุมสันติภาพสี่ฝ่ายมีความคืบหน้าอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นเมื่อมีการประชุมเกิดขึ้น ณ นครนิวยอร์กในปี ค.ศ. 1997 และตามมา ณ นครเจนีวาในปี ค.ศ. 1998 ตามลำดับ โดยในการประชุมได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับการลดและการควบคุมอาวุธนิวเคลียร์ หากแต่การเจรจาสันติภาพสี่ฝ่ายกลับดำเนินได้ไม่ราบรื่นนัก เนื่องจากทั้งสหรัฐอเมริกาและเกาหลีเหนือต่างมีเงื่อนไขในหลายประเด็นที่ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตกลงและยอมรับกันได้ เช่น กรณีการถอนกำลังทหารของสหรัฐอเมริกาในเกาหลีใต้ออกไปและการต่อรองเกี่ยวกับการขอรับความช่วยเหลือทางด้านอาหารของเกาหลีเหนือเพื่อบรรเทาภาวะความอดอยากภายในประเทศ เป็นต้น

ต่อมาเมื่อ จอร์จ ดับเบิลยู. บุช ประสบชัยชนะในการเลือกตั้งและขึ้นเป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาคนใหม่ต่อจากประธานาธิบดีคลินตันในเดือนมกราคม ค.ศ. 2001 ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือกับสหรัฐอเมริกายิ่งเสื่อมทรามลงและคืนสู่ภาวะความตึงเครียดอีกครั้ง เมื่อประธานาธิบดีบุชแสดงท่าทีตลอดจนดำเนินนโยบายที่แข็งกร้าวต่อเกาหลีเหนือ พร้อมยืนยันกรานที่จะให้เกาหลีเหนือปฏิบัติตามข้อเสนอของการเจรจาในอนาคต ดังเห็นได้จากการที่ได้เพิ่มเงื่อนไขเกี่ยวกับการลดกำลังอาวุธตามรูปแบบ (conventional weapons) ของเกาหลีเหนือเป็นประเด็นสำคัญ¹¹ นอกเหนือไปจากอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธพิสัยไกล ในตอนแรกเกาหลีเหนือมีปฏิกิริยาตอบโต้สหรัฐอเมริการวมทั้งเรียกร้องให้จ่ายค่าเสียหายในการก่อสร้างโรงงานนิวเคลียร์ในเกาหลีเหนือที่ล่าช้าพร้อมกับยืนยันว่าจะเจรจากับสหรัฐอเมริกาตามแนวทางเดิมกับในสมัยรัฐบาลคลินตันเท่านั้น

ต้นเดือนตุลาคม ค.ศ. 2002 วิกฤตินิวเคลียร์รอบที่สองได้เกิดขึ้นภายหลังจาก เจมส์ เคลลี (James Kelly) รัฐมนตรีช่วยต่างประเทศสหรัฐอเมริกาเดินทางไปเยือนเกาหลีเหนือพร้อมกับยืนยันถึงกรณีที่เกาหลีเหนือออกมายอมรับแล้วว่ากำลังดำเนินการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์อย่างลับๆ อยู่ ซึ่งเท่ากับเป็นการละเมิดข้อตกลง ค.ศ. 1994 ทางฝ่ายเกาหลีเหนือนั้นมีปฏิกิริยาต่อคำกล่าวนี้โดยอ้างว่าตนมี "สิทธิ" ในการพัฒนาอาวุธพร้อมเสนอว่า ตนจะยุติโครงการนิวเคลียร์เพื่อแลกเปลี่ยนกับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการลงนามสนธิสัญญาไม่รุกรานกัน (non - aggression pact) กับสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2002

¹⁰ Ibid., p. 25.

¹¹ ไชยวัฒน์ คำชู, นโยบายต่างประเทศญี่ปุ่น: ความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), หน้า 274.

ประธานาธิบดีบุชได้ประกาศตอบโต้เกาหลีเหนือด้วยการลงโทษระงับส่งน้ำมันไปให้ถ้าหากเกาหลีเหนือยังไม่ตกลงหยุดยั้งความทะเยอทะยานในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์¹²

การกระทำดังกล่าวของสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้เกาหลีเหนือประกาศถอนตัวจากสนธิสัญญาเอ็นพีทีอีกครั้งในเดือนมกราคม ค.ศ. 2003 จนทำให้กระบวนการเจรจาระหว่างสหรัฐอเมริกากับเกาหลีเหนือต้องหยุดชะงักงันลงตามไปด้วย ผู้นำสหรัฐอเมริกามองเกาหลีเหนือว่าเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของตนและต่อสันติภาพของโลก ในขณะเดียวกัน คณะผู้บริหารสายเหยี่ยวในรัฐบาลบุชก็ต้องการดำเนินนโยบายต่อเกาหลีเหนือในระดับที่จำเป็นเท่านั้น แม้สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรคือ เกาหลีใต้และญี่ปุ่นจะต้องการกดดันให้เกาหลีเหนือยกเลิกโครงการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ แต่ทางฝ่ายเกาหลีเหนือกลับเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาลงนโยบายเป็นปฏิปักษ์ต่อตน ในขณะเดียวกันก็พร้อมจะระงับโครงการนิวเคลียร์ถ้าหากสหรัฐอเมริกาทกลงยอมทำสนธิสัญญาไม่รุกรานกันและกันกับเกาหลีเหนือ ฝ่ายสหรัฐอเมริกานั้นยังคงยืนยันกรณเหมือนเดิมว่าเกาหลีเหนือต้องยุติการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ก่อนเท่านั้นจึงจะยอมเจรจาด้วย ความขัดแย้งดังกล่าวทำให้จีนพยายามเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยเพื่อให้มีการเจรจาระหว่างทั้งสองฝ่ายเกิดขึ้นแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ จนในที่สุดก็สามารถตกลงกันได้ที่จะให้มีการเจรจาร่วมกัน 6 ฝ่าย (Six - Party Peace Talks) ระหว่างเกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และรัสเซียเกิดขึ้น ณ กรุงปักกิ่งในปี ค.ศ. 2003 โดยที่จีนเสนอตัวรับเป็นเจ้าภาพในการเจรจา

ปรากฏว่า ผลการเจรจา 6 ฝ่ายรอบแรกไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้มีการเจรจา 6 ฝ่ายรอบสองเกิดขึ้นอีกครั้ง ณ กรุงปักกิ่งระหว่างวันที่ 25 - 28 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2004 โดยจีนรับเป็นเจ้าภาพเช่นเดิม พร้อมกับพยายามแก้ไขปัญหาคความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลีโดยสันติวิธี แม้การเจรจารอบสองจะไม่ประสบความสำเร็จ แต่ก็ถือว่ามีควมคืบหน้าไปสู่การแก้ปัญหาในอนาคต ในรอบปีเดียวกันนั้น การเจรจา 6 ฝ่ายรอบสามได้มีขึ้นระหว่างวันที่ 23 - 26 มิถุนายน ค.ศ. 2004 ณ กรุงปักกิ่ง และการรับเป็นเจ้าภาพในการเจรจารอบนี้ จีนแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากการประชุมฯครั้งนี้ได้มีการจัดตั้งคณะทำงาน (working group) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของรัฐบาลทั้ง 6 ประเทศเพื่อทำหน้าที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือและทำงานขั้นพื้นฐานให้กับผู้แทนระดับรัฐมนตรีช่วยกระทรวงต่างประเทศ ซึ่งมาร่วมประชุมเตรียมความพร้อมก่อนหน้าที่จะการประชุมอย่างเป็นทางการจะเกิดขึ้น¹³

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 276-277.

¹³ เขียน ธีระวิทย์. ข้อคิดเกี่ยวกับการทดลองขีปนาวุธของเกาหลีเหนือ[ออนไลน์]. 2006. แหล่งที่มา: [http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=279\[20/07/2006\]](http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=279[20/07/2006]).

ในวาระสมัยที่สองของประธานาธิบดีบุช การเจรจาหกฝ่ายรอบที่สี่ได้จัดขึ้น 2 ช่วงด้วยกัน คือ ระหว่างวันที่ 26 กรกฎาคมถึง 7 สิงหาคม ค.ศ.2005 และระหว่างวันที่ 13-19 กันยายน ค.ศ. 2005 หากแต่ผลของการประชุมมีความคลุมเครือ จนทำให้หนทางในการยุติปัญหาความขัดแย้งบนคาบสมุทรเกาหลียังคงมืดมน แต่ในฐานะเจ้าภาพ นอกจากจีนจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยคู่พิพาทคือ สหรัฐอเมริกากับเกาหลีเหนือให้มีความปรองดองกันแล้ว จีนยังพยายามมองโลกในแง่ดีพร้อมทั้งขอร้องให้ทุกฝ่ายมีความอดทนในการเจรจา ที่อาจต้องใช้เวลาในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง สรุปว่า การเจรจาสันติภาพ 6 ฝ่าย ทำให้บทบาทของจีนในการเป็นตัวกลางของการเจรจาไกล่เกลี่ย รั้งหน้าที่เป็นเจ้าภาพในการเจรจา ตลอดจนคอยโน้มน้าวเกาหลีเหนือให้เข้าร่วมการเจรจาในหลายครั้งนั้น ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดที่เกิดขึ้นบนคาบสมุทรเกาหลีได้เป็นที่น่าพอใจในสายตาของนานาชาติ

วิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีครั้งที่สองเริ่มมีความตึงเครียดอีกครั้ง เมื่อเกาหลีเหนือได้ทำการทดลองยิงขีปนาวุธอย่างน้อย 7 ลูกรวมทั้ง แดโปดอง-2 ขีปนาวุธพิสัยไกลขึ้นในวันที่ 5 กรกฎาคม ค.ศ. 2006 และขีปนาวุธดังกล่าวได้ตกลงกลางทะเลทางภาคตะวันตกของญี่ปุ่น ทำให้ญี่ปุ่นเรียกร้องสหประชาชาติให้ออกร่างมติตัดเงินช่วยเหลือ ห้ามเรือพาณิชย์เกาหลีเหนือจอดเทียบท่าญี่ปุ่นเป็นเวลา 6 เดือนและห้ามเจ้าหน้าที่เกาหลีเหนือเดินทางเข้าญี่ปุ่นในทันที อีกทั้งผลักดันคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติให้ดำเนินมาตรการตอบโต้การกระทำของเกาหลีเหนือ ด้วยการยกข้ออ้างมติสหประชาชาติข้อที่ 7 ที่มีเนื้อหาว่า "ชาติใดกระทำการยั่วยุให้เกิดภัยคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงของประชาคมโลก จะต้องถูกดำเนินมาตรการคว่ำบาตรหรืออาจรรยาแรงถึงขั้นใช้กำลังจัดการ"¹⁴ ปฏิกริยาของญี่ปุ่นทำให้รัฐบาลจีนต้องรีบส่งตัวแทนเดินทางไปเจรจากับเกาหลีเหนือ ในขณะเดียวกัน เกาหลีเหนือก็ส่งเจ้าหน้าที่ระดับสูงไปเยือนกรุงปักกิ่งเพื่อปรึกษารื้อหรือกับประธานาธิบดีหูจิ่นเทาด้วย¹⁵

ในวันที่ 9 ตุลาคมของปีนั้น เกาหลีเหนือได้สร้างความตกตะลึงให้แก่โลกอีกครั้งเมื่อทำการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ใต้ดิน โดยอ้างว่าเพื่อเป็นการตอบโต้ความไม่จริงจังของสหรัฐอเมริกา การกระทำดังกล่าวนั้น เกาหลีเหนือได้แจ้งบอกให้จีนรับทราบล่วงหน้าเพียงไม่กี่ชั่วโมง ในที่สุดคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีมติเอกฉันท์ทำการประณาม และดำเนินการคว่ำบาตรเกาหลีเหนือในฐานะที่เป็นสมาชิกของสหประชาชาติเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม ค.ศ. 2006 แต่ก่อนการ

¹⁴ "นัยโสมแดงตีบีบ ยิงขีปนาวุธไล่หลังดิสคัฟเวอรี," ไทยรัฐ (9 กรกฎาคม 2549): 2.

¹⁵ "มหาอำนาจวิ่งเต้นเจรจาเครียดเกาหลีเหนือ," ไทยรัฐ (12 กรกฎาคม 2549): 2.

ลงมติที่ 1718* จีนได้ทำการเจรจาต่อรองกับฝ่ายสหรัฐอเมริกาเพื่อแก้ไขร่างมติดังกล่าวเพื่อไม่ให้มีข้อความที่นำไปสู่การลงโทษเกาหลีเหนือด้วยการใช้กำลัง ในขณะที่เดียวกันทั้งจีน เกาหลีใต้ และรัสเซียซึ่งมีพรมแดนติดต่อกับเกาหลีเหนือได้แสดงความไม่ค้อยเต็มใจนักที่จะให้ใช้อำนาจตรวจสอบสินค้าของตนที่เข้าออกเกาหลีเหนือ

การทำทลายประชาคมโลกของเกาหลีเหนือทำให้จีนไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะถึงแม้จีนจะเป็นทั้งพันธมิตรและเพื่อนบ้านใกล้ชิดของเกาหลีเหนือ แต่การที่จีนมีจุดยืนที่แน่วแน่ในการมุ่งทำให้วิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีคลี่คลายลงด้วยสันติวิธี ทั้งการกระทำของเกาหลีเหนือ นอกจากจะขัดต่อนโยบายของจีนต่อคาบสมุทรเกาหลีแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพในภูมิภาค จนทำให้สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศของจีนให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและมั่นคง ดังนั้นจีนจึงรับไม่ได้กับกรณีที่เกาหลีเหนือทำการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ใต้ดิน จีนได้แสดงการตอบโต้เกาหลีเหนือด้วยการเปลี่ยนท่าทีและตัดสินใจไปเข้าข้างสหรัฐอเมริกาเมื่อมีการพิจารณาโทษเกาหลีเหนือโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาตินั้น จีนได้ร่วมลงมติประณามและทำโทษเกาหลีเหนือด้วย เนื่องจากการกระทำของเกาหลีเหนือ นอกจากจะสันคลอนเสถียรภาพความมั่นคงบนคาบสมุทรเกาหลีแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศของจีนให้ราบรื่นอีกด้วย แต่กระนั้น จีนก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการตรวจค้นสินค้าและมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจเกาหลีเหนือเล็กน้อย นับว่าการกระทำของจีนต่อเกาหลีเหนือในช่วงปลายปี ค.ศ. 2006 นั้นมีความแตกต่างไปจากในอดีตที่จีนเคยพยายามปกป้องและคัดค้านการคว่ำบาตรต่อเกาหลีเหนือมาโดยตลอด พฤติกรรมของจีนทำให้คอนโดเลียซ่า ไรซ์ (Condoleezza Rice) รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศของสหรัฐอเมริกากล่าวชื่นชมยินดีต่อท่าทีใหม่ของจีนที่มีความเห็นพ้องต้องกันกับสหรัฐอเมริกา¹⁶

* มติที่ 1718 ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติต่อเกาหลีเหนือ มีสาระสำคัญคือ ห้ามประเทศต่างๆทำการค้ากับเกาหลีเหนือ เกี่ยวกับอาวุธร้ายแรง ยุทธปัจจัย และนิวเคลียร์ เทคโนโลยี ตลอดจนสินค้าฟุ่มเฟือย และให้ประเทศต่างๆอายัดเงินของเกาหลีเหนือที่เป็นธุรกรรมเกี่ยวข้องกับอาวุธที่มีขีดความสามารถในการทำลายล้างสูง ตลอดจนห้ามผู้ที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธนิวเคลียร์เดินทางเข้าออกเกาหลีเหนือ โดยให้คณะมนตรีความมั่นคงจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ นอกจากนั้นยังเรียกร้องให้เกาหลีเหนือระงับการทดลองระเบิดนิวเคลียร์และซีปนาวุธอีก พร้อมทั้งให้เกาหลีเหนือกลับคืนสถานภาพของการเป็นภาคีในสนธิสัญญาห้ามแพร่กระจายอาวุธนิวเคลียร์ด้วย รวมทั้งการกลับคืนสู่โต๊ะเจรจา 6 ฝ่ายโดยเร็ว

¹⁶ ผู้แทนสหรัฐฯ ระบุการเจรจาหกฝ่ายช่วยกระชับความร่วมมือกับจีน [ออนไลน์]. 2006. แหล่งที่มา: [http://www.uswatch.in.th/news.php?ID=fktype\[21/12/2006\]](http://www.uswatch.in.th/news.php?ID=fktype[21/12/2006]).

ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2006 การเจรจา 6 ฝ่ายรอบห้าต้องพบเจอกับอุปสรรค เนื่องจากเกาหลีเหนือไม่พอใจที่สหรัฐอเมริกาคว่ำบาตรทางการเงินต่อเกาหลีเหนือ รวมทั้งอายัดเงินของเกาหลีเหนือใน ธนาคารแบงโก เดลต้า เอเชีย (Banco Delta Asia-BDA) ที่มาเก๊า แต่ในช่วงต้นปี ค.ศ. 2007 ปัญหานิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีได้ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นสำคัญในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 12 ณ เกาะเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อเรียกร้องให้เกาหลีเหนือยุติโครงการนิวเคลียร์โดยมีจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้เข้าร่วมประชุมด้วย ซึ่งต่างได้แสดงความเห็นพ้องต้องกันว่าควรรื้อฟื้นการเจรจา 6 ฝ่ายอีกครั้งโดยเร็วที่สุด¹⁷ และภายหลังจากการเจรจาระหว่าง คริสโตเฟอร์ ฮิลล์ (Christopher Hill) ผู้แทนสหรัฐอเมริกาและ คิมก๊กวาน (Kim Kye-gwan) ผู้แทนเกาหลีเหนือ ณ นครเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนีในเดือนมกราคม ค.ศ 2007 ก็ได้ข้อสรุปว่าการเจรจารอบห้าจะจัดให้มีขึ้น ณ กรุงปักกิ่งในเดือนถัดไป*

โดยสรุป บทบาทของจีนต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีนั้นมีความสำคัญต่อการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากที่สุดอีกกรณีหนึ่ง เนื่องจากจีนมีเหตุผลหลายประการซึ่งทำให้ตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมในวิกฤตินิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือที่เกิดขึ้นทั้ง 2 ครั้ง ดังนั้น จึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่ควรจะนำมาศึกษาว่าปัจจัยภายในและภายนอกประเทศอะไรบ้างที่ผลักดันให้จีนเข้าไปมีบทบาทต่อปัญหานิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี โดยในงานวิจัยนี้ จะมุ่งเน้นไปที่นโยบายของจีนต่อคาบสมุทรเกาหลี ในประเด็นการมุ่งรักษาสันติภาพและเสถียรภาพบนคาบสมุทรเกาหลี ความต้องการคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย การรักษาดุลแห่งอำนาจและผลประโยชน์ของจีนในภูมิภาค ตลอดจนการให้คาบสมุทรเกาหลีปลอดจากอาวุธนิวเคลียร์เป็นสำคัญ

1.2. ทบทวนวรรณกรรม

จากการสำรวจผลงานทางวิชาการและบทความเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำวิจัยฉบับนี้ สามารถจำแนกงานออกเป็น 5 ประเภทด้วยกันคือ 1) ผลงานทางวิชาการและบทความซึ่ง

¹⁷ เขียน ธีระวิทย์, เกาหลีเหนือทดลองอาวุธนิวเคลียร์ [ออนไลน์]. 2007. แหล่งที่มา: [http://www.thaiworld.org.th/include/answer_search.php?question_id=584\[16/02/2007\]](http://www.thaiworld.org.th/include/answer_search.php?question_id=584[16/02/2007]).

* การประชุม 6 ฝ่ายรอบที่ห้าจัดขึ้น ณ กรุงปักกิ่ง ระหว่างวันที่ 8 - 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2007 บรรลุผลไปในทางที่ดีขึ้นเมื่อรัฐบาลเปียงยางยอมรับเงื่อนไขปิดโรงงานนิวเคลียร์ขนาด 5 เมกะวัตต์ ที่เมืองยองเปียนตามด้วยการปิดแหล่งพัฒนาปรมาณูอีกหลายแห่งภายใน 2 เดือนหรือ 60 วัน พร้อมกับอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ไอเออีเอ เข้าไปตรวจสอบเพื่อแลกเปลี่ยนกับความช่วยเหลือทางด้านพลังงานหรือน้ำมันจำนวน 2 ล้านตันที่มีมูลค่า 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี โดยให้จัดส่งงวดแรก 50,000 ตันก่อน และกระแสไฟฟ้าอีกปีละ 2,000 เมกะวัตต์เป็นเวลานานถึง 10 ปีคิดเป็นมูลค่า 8,550 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศและบทบาทของจีนต่อคาบสมุทรเกาหลี 2) ผลงานทางวิชาการและบทความส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างจีนกับประเทศต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งบนคาบสมุทรเกาหลี 3) ผลงานทางวิชาการและบทความที่สามารถศึกษาถึงความเป็นมาของโครงการนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ 4) ผลงานทางวิชาการและบทความที่ศึกษาวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างเกาหลีเหนือและสหรัฐอเมริกา รวมทั้งบทบาทของจีนในฐานะเป็นมหาอำนาจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง 5) ผลงานทางวิชาการและบทความเกี่ยวกับผู้นำจีนและผู้นำเกาหลีเหนือซึ่งมีอิทธิพลต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีครั้งแรกและครั้งที่สอง

ในประเภทของผลงานทางวิชาการและบทความที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศของจีน อันเป็นการอธิบายถึงที่มาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของจีนต่อคาบสมุทรเกาหลีประกอบด้วย

ผลงานของ ศ.ดร.เชียน ธีระวิทย์ ในเรื่อง นโยบายต่างประเทศจีน¹⁸ แสดงให้เห็นถึงรากฐาน ความเป็นมา อุดมการณ์ ผู้นำและหลักการในนโยบายต่างประเทศของจีนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงรวมทั้งความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาและรัสเซีย แต่เนื้อหาของหนังสือไม่ได้นำเสนอนโยบายจีนต่อคาบสมุทรเกาหลีโดยละเอียดนัก จึงต้องทำการศึกษาและค้นคว้าถึงบทบาทของจีนในแง่มุมเชิงลึกต่อไปจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ

ผลงานเรื่อง China's Foreign Affairs 2004¹⁹ นำเสนอโดย Department of Policy Planning กระทรวงต่างประเทศจีน กล่าวถึงนโยบายและบทบาทของจีนต่อคาบสมุทรเกาหลีในช่วงรอบปี 2003 โดยมีการเจรจาสันติภาพ 6 ฝ่ายรอบแรกจัดขึ้น ณ กรุงปักกิ่งและมีจีนรับเป็นเจ้าภาพในการเจรจาครั้งแรก แต่เนื้อหาภายในเล่มเน้นถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นใน ค.ศ. 2003 จึงขาดการนำเสนอเหตุการณ์เกิดขึ้นระหว่าง ค.ศ. 2005 – 2006 ซึ่งผู้วิจัยจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมของจีนที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่ทำเดิมที่มีต่อเกาหลีเหนือ

¹⁸ เชียน ธีระวิทย์, นโยบายต่างประเทศจีน (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541).

¹⁹ Department of Policy Planning, Ministry of Foreign Affairs, People's Republic of China.

China's Foreign Affairs 2004 (Beijing: World Affairs Press, 2004).

โดยภาพรวม หนังสือและวิทยานิพนธ์ที่กล่าวมาไม่ได้นำเสนอบทบาทของจีนต่อคาบสมุทรเกาหลีจนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2006 ซึ่งถือเป็นจุดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของบทบาทจีนต่อเกาหลีเหนือและวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี เนื่องจากจีนได้ร่วมคว่ำบาตรเกาหลีเหนือจากกรณีที่เกาหลีเหนือยิงขีปนาวุธและทำการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ใต้ดิน จึงเป็นหนึ่งในเหตุผลที่ผู้วิจัยจะได้นำมาศึกษาและวิเคราะห์ในบทต่อไป

ในประเภทของผลงานทางวิชาการและบทความที่เกี่ยวกับความเป็นมาและความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างจีนกับประเทศต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งบนคาบสมุทรเกาหลี คือ เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และรัสเซีย

ผลงานเรื่อง Uneasy Allies: Fifty Years of China – North Korea Relations²⁰ ของ Timothy Hidebrandt ในรายงาน Asia Program Special Report, Woodrow Wilson Center's Asia Program ที่แม้จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างจีนกับเกาหลีเหนือมาตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากเป็นผลงานของนักเขียนชาวอเมริกัน จึงได้ข้อมูลในเชิงลึกที่ไม่ครบถ้วน และยังไม่ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศมาถึงปัจจุบันที่จะทำให้การวิจัยมีความสมบูรณ์ครบถ้วนได้

ผลงาน China's Rise in Asia: Promises and Perils²¹ ของ Robert G. Sutter แสดงให้เห็นถึงบทบาทในฐานะมหาอำนาจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกและในเอเชียของจีนหลังสงครามเย็นสิ้นสุด ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศต่างๆที่เกี่ยวข้องในวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี แต่เนื่องจากเนื้อหาภายในเล่มเกิดจากแง่คิดและมุมมองของนักเขียนที่มีเชื้อชาติจีน ตลอดจนไม่ได้แสดงให้เห็นแน่ชัดว่า จีนดำเนินนโยบายเช่นใดต่อประเทศต่างๆในการร่วมแก้ไขปัญหาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ จึงต้องการหาข้อมูลของนักวิชาการชาวจีนมาสนับสนุนบทความเพิ่มเติมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

²⁰ Timothy Hiderbrandt, "Uneasy Allies: Fifty Years of China – North Korea Relations," Asia Program Special Report 115: 1 (September 2003).

²¹ Robert Sutter, China's Rise in Asia: Promises and Perils (New York: Rowman & Littlefield, 2005).

ผลงานเรื่อง Historical Transformation of the Korean Peninsula²² ของ Ye Ru'an ใน Asian Flashpoint: Security and the Korean Peninsula นำเสนอความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคาบสมุทรเกาหลีในช่วงหลังสงครามเย็น แต่เนื้อหาของหนังสือเขียนถึงเหตุการณ์ต่างๆซึ่งสิ้นสุดเพียงแค่ช่วงต้นทศวรรษ 1990 ทำให้ขาดความเป็นมาที่สำคัญไปค่อนข้างมาก แต่ก็ถือเป็นหนังสือที่น่าสนใจและมีการนำเสนอเกี่ยวเนื่องกับงานวิจัยอีกเล่มหนึ่ง

โดยสรุป เนื่องจากหนังสือและบทความข้างบนดังกล่าวไม่ได้ให้น้ำหนักถึงความสัมพันธ์แบบครอบคลุมในทุกมิติระหว่างจีนกับเกาหลีเหนือ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับมหาอำนาจอื่นๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ รัสเซียที่เข้ามาเกี่ยวข้องในวิกฤตินิวเคลียร์ จึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำมาศึกษาให้เข้าใจในแง่มุมที่กว้างมากขึ้นกว่าเดิมต่อไป

ในประเภทของผลงานทางวิชาการและบทความที่เกี่ยวกับโครงการพัฒนาและการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ รวมถึงปัจจัยที่ทำให้เกาหลีเหนือต้องมีอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองเพื่อใช้ในการต่อรองและป้องกันตนเองมีดังนี้ คือ

ผลงานของ Ted Galen Carpenter และ Doug Bandow ในเรื่อง The Korean Conundrum²³ ภายในเล่มแม้จะนำเสนอถึงเรื่องราวของความเป็นมาและการพัฒนาโครงการนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือที่สหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของภูมิภาคและต่อโลก จนกระทั่งนำไปสู่วิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แต่เป็นอีกเล่มหนึ่งที่เน้นถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกามากกว่าจีน ทำให้ผู้วิจัยต้องหาผลงานชิ้นอื่นมาเพิ่มเติมข้อมูลให้ครบถ้วนต่อไป

ผลงานของ James Clay Moltz และ Alexandre Y. Mansourov ใน The North Korea Nuclear Program: Security, Strategy, and New Perspectives from Russia²⁴ เป็นมุมมอง

²² Ye Ru'an, "Historical Transformation of the Korean Peninsula" in Asian Flashpoint: Security and the Korean Peninsula (New York: Allen & Unwin, 1993).

²³ Ted Galen Carpenter & Doug Bandow, The Korean Conundrum: America's Troubled Relations with North and South Korea (New York: Palgrave Macmillan, 2004).

²⁴ James Clay Moltz & Alexandre Y. Mansourov, The North Korean Program: Security, Strategy and New Perspectives from Russia (New York: Routledge, 2000).

ของนักวิชาการชาวรัสเซียที่นำเสนอเรื่องราวความเป็นมาของโครงการอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือที่มีสหภาพโซเวียตและจีนคอยให้การสนับสนุนและช่วยเหลือมาตั้งแต่การริเริ่มโครงการฯ แม้การนำเสนอภายในเล่มจะครบถ้วนในแง่ภูมิความเป็นมาดังกล่าว แต่ไม่ได้กล่าวถึงบทบาทของจีนมากนักและอาจทำให้งานวิจัยไม่สมบูรณ์ครบถ้วน โดยเฉพาะการเน้นเนื้อหาของหนังสือเฉพาะเจาะจงที่เกาหลีเหนือและรัสเซียมากเกินไป

ผลงานเรื่อง The NPT Regime and Denuclearization of the Korean Peninsula²⁵

ของ Byung-joon Ahn ใน North – East Asian Regional Security: the Role of International Institutions แม้เนื้อหาภายในเล่มจะนำเสนอถึงสนธิสัญญาควบคุมการแพร่กระจายของอาวุธนิวเคลียร์เพื่อทำให้คาบสมุทรเกาหลีปลอดจากนิวเคลียร์ แต่หนังสือยังขาดข้อมูลและรายละเอียดบางอย่างของวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีครั้งแรก เช่น แนวทางของจีนในการแก้ไขวิกฤตินิวเคลียร์ดังกล่าว จึงไม่เพียงพอต่องานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงต้องวิเคราะห์ต่อไปถึงบทบาทของจีนในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้มีความสมบูรณ์เพิ่มเติมมากขึ้นกว่าเดิม

อนึ่ง แม้หนังสือและบทความในหนังสือที่กล่าวมานั้นจะนำเสนอเรื่องราวความเป็นมาของโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือโดยละเอียด แต่ขาดจุดเด่นและสำคัญในเหตุการณ์เกี่ยวกับการทดลองอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธของเกาหลีเหนือระหว่าง ค.ศ.2005 - 2006 จนกลายเป็นประเด็นของความขัดแย้งที่ร้อนแรงบนเวทีการเมืองระหว่างประเทศในปัจจุบันที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิเคราะห์เพิ่มเติมให้เนื้อหาครบถ้วนมากขึ้น โดยเฉพาะในท่าทีและพฤติกรรมของจีนที่มีต่อเกาหลีเหนือ

ในประเภทของผลงานทางวิชาการและบทความที่ศึกษาถึงวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีที่เกิดจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างเกาหลีเหนือกับสหรัฐอเมริกา

Michael O' Hanlon และ Mike Mochizuki ที่ชื่อ Crisis On the Korean Peninsula²⁶ ได้นั้นถึงความเป็นมาของวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีที่มีสาเหตุมาจากปัญหาความขัดแย้ง

²⁵ Byung – joon Ahn, "The NPT Regime and denuclearization of the Korean Peninsula," In Takashi Inoguchi and Grant B. Stillman (eds.), North – East Asian Regional Security: The Role of International Institutions pp.118 – 125 (Japan: United Nations University Press, 1997).

²⁶ Michael O'Hanlon & Mike Mochizuki, Crisis on the Korean Peninsula: How to Deal with a Nuclear North Korea (New York: McGraw – Hill, 2003).

ระหว่างเกาหลีเหนือกับสหรัฐอเมริกา แต่เป็นการเน้นถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะ ทำให้ขาดเนื้อหาและรายละเอียดที่ผู้วิจัยต้องการเน้นถึงพฤติกรรมและท่าทีของจีนในวิกฤตินิวเคลียร์ฯ ไปค่อนข้างมาก ดังนั้น การนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ที่มีจีนเป็นตัวแสดงหลักจึงไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องอาศัยแหล่งข้อมูลอื่นมาช่วยเพื่อให้งานวิจัยมีเนื้อหาครบถ้วนและสามารถเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

ผลงานเรื่อง Nuclear Showdown: North Korea Takes on the World²⁷ ของ Gordon G. Chang แม้หนังสือกล่าวถึงบทบาทของจีนที่มีต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีเหนือกับบทบาทท่าทีของพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา คือ เกาหลีใต้และญี่ปุ่นที่มีส่วนในการรักษาดุลแห่งอำนาจในเอเชียตะวันออก แต่ไม่เด่นชัดและมีรายละเอียดครอบคลุมถึงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นใน ค.ศ. 2006 ทำให้ผู้วิจัยต้องหาข้อมูลจากแหล่งอื่นมาค้นคว้าศึกษาเพื่อให้เข้าใจมากขึ้น

ผลงานเรื่อง ASEAN – China Relations: Realities and Prospects²⁸ ของ Saw Swee Hock, Sheng Lijun Chin และ Kin Wah หนังสือเล่มนี้แม้จะเน้นถึงนโยบายกับวัตถุประสงค์ของจีนและในการประชุมเออาร์เอฟ (ASEAN Regional Forum - ARF) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นคง โดยเฉพาะประเด็นนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ แต่เนื่องจากมีเนื้อหาค่อนข้างน้อย ทำให้บทบาทของจีนต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีไม่เด่นชัดเท่าที่ควร เช่น กรณีที่ไม่ได้กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างเกาหลีเหนือกับสหรัฐอเมริกามากนัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องศึกษาเพิ่มเติมจากข้อมูลอื่นๆ โดยเฉพาะที่มีเกี่ยวกับด้านความมั่นคงในเอเชีย - แปซิฟิก

โดยภาพรวม ผลงานส่วนใหญ่ยังขาดการนำเสนอแนวทางบทบาทของจีนในการเข้าไปแก้ไขปัญหานิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีที่ชัดเจนและครอบคลุม เช่น ในการเจรจาสันติภาพ 6 ฝ่าย แม้ในผลงานของ Chang จะนำเสนอค่อนข้างละเอียดแล้วก็ตาม แต่ยังไม่มากพอในอีกหลายประเด็น เช่น จุดยืนของจีนในการเข้าไปร่วมเจรจาสันติภาพ และรายละเอียดของผลของการเจรจาดังกล่าว เป็นต้น ผู้วิจัยต้องทำการวิเคราะห์ในแง่มุมลึกขึ้นโดยอาศัยแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อให้เนื้อหา มีความสมบูรณ์

²⁷ Gordon G. Chang, Nuclear Showdown: North Korea Takes on the World (London: Hutchinson, 2006).

²⁸ Saw Swee Hock, ASEAN – China Relations: Realities and Prospects (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2005).

ในส่วนผลงานทางวิชาการและบทความเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำจีนและเกาหลีเหนือ ซึ่งมีอิทธิพลและเกี่ยวข้องต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีครั้งแรกและครั้งที่สอง อาทิเช่น

ผลงานของ ดร.สมภพ มานะรังสรรค์ ในเรื่อง จีน: เศรษฐกิจการเมืองหลังยุคปฏิรูป²⁹ แม้เนื้อหาภายในเล่มจะนำเสนอถึงเรื่องราวของภาคการเมืองและเศรษฐกิจของจีน แต่ในส่วนของบทบาทผู้นำจีนนั้น จำเป็นต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมจากจากเว็บไซต์ของทางการจีน และวารสารต่างประเทศอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เพื่อนำมาสนับสนุนงานวิจัยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผลงานเรื่อง “North Korea Informal Politic” ของ Samuel S. Kim ใน *Informal Politics in East Asia*³⁰ เนื่องจากผู้เขียนเป็นนักวิชาการชาวเกาหลีใต้ – อเมริกันที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเกาหลีเหนือมากคนหนึ่ง จึงสามารถนำเสนอเนื้อหาของการเมืองภายในของเกาหลีเหนือได้ชัดเจน แต่ยังคงขาดข้อมูลในช่วงปัจจุบันของเกาหลีเหนือ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าควรจะมีการค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า หนังสือและบทความข้างต้นนี้นำเสนอถึงการเมืองภายในของเกาหลีเหนือโดยละเอียด แต่หนังสือที่กล่าวมาส่วนใหญ่นั้นเป็นมุมมองของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติที่อาจไม่เข้าใจการเมืองภายในและแนวคิด ตลอดจนพฤติกรรมของผู้นำเกาหลีเหนือและจีนอย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาเพิ่มเติมจากข้อมูลอื่น ๆ ที่มาจากนักเขียนหรือนักวิชาการชาวเกาหลีเหนือและจีนเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

1.3. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. ต้องการศึกษابัจจัยหรือสภาวะแวดล้อมใดที่ผลักดันให้จีนเข้าไปมีบทบาทต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี
2. ต้องการศึกษานโยบายและบทบาทของจีนในการแก้ปัญหาวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี

²⁹ สมภพ มานะรังสรรค์, จีน: เศรษฐกิจการเมืองหลังยุคปฏิรูป (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, 2549).

³⁰ Samuel S. Kim, “North Korea Informal Politics” In Lowell Dittmer, Haruhiro Fukui and Peter N.S.Lee (eds.), *Informal Politics in East Asia*, pp.254 – 267 (New York: Cambridge University Press, 2000).

1.4. ขอบเขตการศึกษา

ในงานวิจัยเรื่อง "บทบาทของจีนต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี (ค.ศ. 1992 – 2006)" โดยผู้ศึกษาให้ความสนใจในบทบาทและพฤติกรรมของจีนต่อปัญหาความขัดแย้งระหว่างเกาหลีเหนือกับสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร ซึ่งเกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาและครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ โดยเน้นไปที่ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศที่เป็นแรงผลักดันให้จีนตัดสินใจเข้าไปมีบทบาทต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรระหว่าง ค.ศ. 1992 – 2006 เพื่อศึกษาให้เห็นความต่อเนื่องของพฤติกรรมจีน ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามวาระและผลประโยชน์ของจีนเป็นสำคัญ

1.5. คำนิยามเชิงปฏิบัติการ

1. *อาวุธที่มีขีดความสามารถในการทำลายล้างสูง (weapons of mass destruction – WMD)* หมายถึง อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธเคมีและชีวภาพ รวมทั้งซีปนาวุธ โดยอาวุธนิวเคลียร์เป็นอาวุธปรมาณูที่มีขีดความสามารถในการทำลายล้างสูงที่สุดและส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงในระยะยาว ในขณะที่อาวุธเคมี (chemical weapon) เป็นอาวุธที่มีส่วนประกอบของสารเคมีที่มีอันตรายและส่งผลในการทำลายล้างในวงกว้าง³¹ เช่น วีเอ็กซ์ 14 (Vx14)*, แก๊สมัสตาร์ด (mustard gas)** และ ซาริน (sarin)*** เป็นต้น

³¹ ประทุมพร วัชรเสถียร, *โลกร่วมสมัย* (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปาเจรา, 2548), หน้า 261 – 262.

* วีเอ็กซ์ 14 นับเป็นอาวุธเคมีที่ร้ายแรงที่สุด มีลักษณะเป็นของเหลว ไม่มีกลิ่นและสี เป็นอันตรายต่อผิวหนังและการหายใจ ถ้าหายใจเข้าไปจะทำให้เกิดการอุดตันในระบบประสาทจนเสียชีวิตในเวลาอันรวดเร็ว

** แก๊สมัสตาร์ด มีลักษณะเช่นเดียวกับวีเอ็กซ์ 14 หากหายใจเข้าไปจะเกิดอาการคันและพุพองทั่วตัว จนอาจทำให้เป็นมะเร็งที่ปาก ลำคอ ระบบหายใจ ผิวหนังและโรคมะเร็งในเม็ดเลือดหรือลูคีเมีย

*** ซาริน เป็นแก๊สพิษที่ทำลายระบบประสาททั้งหมด หากได้รับในปริมาณไม่มากนัก จะปวดศีรษะ รุนแรง น้ำลายฟูมปาก แต่หากได้รับในปริมาณมากจะเกิดอาการไอ เหงื่อแตก คลื่นไส้ อาเจียน ท้องร่วง และถึงแก่ความตายได้

ส่วนอาวุธชีวภาพเป็นอาวุธที่มีส่วนผสมของเชื้อโรคต่างๆที่สามารถกระจายในวงกว้าง ทั้งในลักษณะโรคติดต่อและการแพร่กระจาย เช่น แอนแทรกซ์ (anthrax)*, โบทูลินัมท็อกซิน (botulinum toxin)** และ อะฟลาท็อกซิน (aflatoxin)***

2. สนธิสัญญาการไม่แพร่กระจายอาวุธนิวเคลียร์ (Non-proliferation Treaty – NPT) มีสาระสำคัญดังนี้คือ การห้ามรัฐหรือประเทศที่ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ส่งหรือช่วยให้ประเทศอื่นๆผลิต หรือครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ และห้ามประเทศหรือรัฐที่ไม่ได้ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์รับ แสวงหาหรือขอความช่วยเหลือในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์และให้ประเทศหรือรัฐที่ไม่ได้ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ยอมรับข้อตกลงว่าจะไม่นำพลังงานนิวเคลียร์ในทางสันติไปดัดแปลงใช้ผลิตอาวุธนิวเคลียร์ สนธิสัญญานี้มีผลบังคับใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 โดยมีประเทศภาคี 184 ประเทศ และต่อมาในปี ค.ศ.1995 สนธิสัญญานี้ยังได้รับการต่ออายุแบบถาวร (indefinite extension) โดยให้มีการประชุมทบทวนสนธิสัญญาในทุกๆ 5 ปี

อย่างไรก็ตาม สนธิสัญญานี้ถูกประเทศกำลังพัฒนาโจมตีว่าเลือกปฏิบัติและไม่เท่าเทียมกันในทางปฏิบัติ เพราะไม่ได้มุ่งให้ประเทศมหาอำนาจที่มีการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ รัสเซีย ฝรั่งเศส และจีน ลดในการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของตนเองแต่ประการใด ในขณะที่ประเทศเหล่านี้ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาซึ่งมุ่งใช้สหประชาชาติเป็นเครื่องมือในการเข้าไปในตรวจสอบและข่มขู่ประเทศอื่นๆที่ไม่เป็นมิตรกับตน เช่น เกาหลีเหนือ และ อิหร่าน เป็นต้น³²

3. นโยบายปฏิรูปและนโยบายเปิดประเทศของจีน เริ่มมาตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1978 หรือในสมัยเติ้งเสี่ยวผิง มีความสำคัญควบคู่กันอย่างแยกไม่ออก และต่อมาก็ถูกนำไปผนวกเข้ากับ "หลักการพื้นฐาน 4 ประการ" (The Four Cardinal Principles)* หนึ่งจุด กับนโยบายปฏิรูปและนโยบายเปิดประเทศอีกหนึ่งจุดมาเป็นแนวทางที่เรียกว่า "หนึ่งใจกลาง สองจุดพื้นฐาน" (One focus two basic points) โดยมีแนวทางยึดเอาการสร้างเศรษฐกิจสังคมนิยมที่ทันสมัยเป็นใจ

* แอนแทรกซ์ เป็นเชื้อโรคที่มีลักษณะเป็นละอองเรณู สามารถเข้าไปในร่างกายด้วยการหายใจ หรือรับประทาน ผู้ติดเชื้อจะมีปัญหาทางระบบการหายใจและประสาทกระดูก มีไข้สูง และอาจตายได้เช่นกัน

** โบทูลินัมท็อกซิน เป็นเชื้อโรคที่แพร่เชื้อในสิ่งแวดล้อมที่ขาดออกซิเจน ผู้รับเชื้อทางการหายใจจะมีอาการหายใจขัด กล้ามเนื้อและระบบหายใจจะถูกทำลายจนถึงแก่ความตายเพราะหายใจไม่ออก

*** อะฟลาท็อกซิน เป็นเชื้อราที่เป็นพิษ หากรับประทานและเชื้อเข้าไปในร่างกาย จะเป็นพิษต่อตับ

³² Byung – joon Ahn, The NPT Regime and Denuclearization of the Korean Peninsula (Tokyo: United Nations University Press, 1997), p. 145.

กลางหนึ่งเดียว ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ยึดถือเอาแนวทางนี้มาใช้ในการกำหนดนโยบายต่างๆ ที่เป็นรูปธรรม

สำหรับหลักการพื้นฐาน 4 ประการ* ประกอบด้วย การยึดมั่นในหนทางสังคมนิยม ยึดมั่นในเผด็จการประชาธิปไตยประชาชนหรือเผด็จการชนชั้นกรรมาชีพ ยึดมั่นการนำของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและยึดมั่นในลัทธิมาร์กซ-เลนินและความคิดของเหมาเจ๋อตง พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ถือเอาแนวทางนี้มาปฏิบัติในรูปของนโยบายด้านต่างๆ ดังนี้ คือ การปฏิรูปเศรษฐกิจ การเปิดประเทศ การสร้างสรรค์อารยธรรมทางจิตวิญญาณ หรือการยกระดับทางด้านอุดมการณ์ คุณธรรม และวินัยปฏิบัติ และ การสร้างสรรค์ประชาธิปไตยแห่งสังคมนิยม³³ โดยเฉพาะนโยบายเปิดประเทศ และนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจส่งผลให้จีนประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วจนมีรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 8.7 ต่อปี จาก 301 พันล้านหยวนในปี ค.ศ. 1979 ไปเป็น 676.5 พันล้านหยวนในปี ค.ศ. 1985

สำหรับ การปฏิรูปเศรษฐกิจ พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้วางโครงการระยะยาวเอาไว้จนถึงสิ้นศตวรรษที่ 20 โดยดำเนินการปรับปรุงองค์การและปฏิรูประบบเศรษฐกิจด้วยการยึดเอาพัฒนาทางด้านเกษตรกรรม พลังงาน การคมนาคม การศึกษา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหลักทางยุทธศาสตร์ ในช่วงสิบปีแรก (ค.ศ. 1980-1989) นั้นจะเป็นการพัฒนาสู่ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ แต่ทั้งหมดนี้มีการพัฒนาสำคัญที่สุดอยู่ที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในส่วนของนโยบาย การเปิดประเทศ นั้นจีนให้ความสำคัญกับการติดต่อหรือขยายการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีกับต่างประเทศโดยเฉพาะกับประเทศทุนนิยม แต่จีนจะรับเอาความ

* หลักการพื้นฐาน 4 ประการถือเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปของจีนและรองรับนโยบายสี่ทันสมัย อันเป็นผลจากการประชุมของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนเต็มคณะครั้งที่ 3 ของสมัชชาสมัยที่ 11 ระหว่างวันที่ 11 -22 ธันวาคม ค.ศ. 1978 โดยพรรคคอมมิวนิสต์ได้นำหลักการนี้มาใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูปที่อาจแยกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่งเป็นการปฏิรูปเศรษฐกิจภายในโดยตรงทั้งในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม อีกส่วนหนึ่งเป็นนโยบายเปิดประเทศเพื่อรับเอาวิทยาการความรู้หรือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากภายนอกเพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อส่วนที่หนึ่ง

³³ เรียบเรียงจาก วรศักดิ์ มัทธโนบล, เศรษฐกิจการเมืองจีน (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 188 - 191.

ชำนาญของต่างประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และจะยังคงความเป็นตัวของตัวเองเอาไว้อย่างอิสระ³⁴

การปฏิรูปของจีนเริ่มต้นอย่างจริงจังตั้งแต่ปี ค.ศ.1980 มีลักษณะคือ การปฏิรูปทั้งจากภายในและภายนอก สำหรับภายในก็คือ การให้แรงจูงใจแก่เกษตรกรในชนบท ยกเลิกการถือกรรมสิทธิ์ร่วมโดยรัฐ ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และการบริการ รวมทั้งการจัดสรรให้เอกชนประกอบการและรับผิดชอบเอง โดยจีนกำหนดให้เซินเจิ้น จูไห่ ซานโถว (ซัวเถา) เซี่ยเหมิน และไห่หนานเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแนวหน้าแถวแรก ต่อมาในปี ค.ศ.1984 ก็เปิดให้เมืองต้าเหลียน ฉินหวางเต่า เทียนจิน เจียนไถ ซิงเต่า เหลียนหยุนก่าง หนานทง ชางไห่ (เซียงไฮ้) หนิงปอ เวินโจว ฝูโจว กว่างโจว จ้านเจียง และเป่ย์ไห่ให้เป็นเมืองท่าชายฝั่งทะเลที่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้

4. *มาตรการคว่ำบาตรที่สหรัฐอเมริกาใช้กับเกาหลีเหนือ* เป็นการลงโทษที่สหรัฐอเมริกาเริ่มดำเนินการต่อเกาหลีเหนือมาตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 1950 หรือในช่วงสงครามเย็น โดยใช้กฎหมายควบคุมการส่งออก (Export Control Act) บังคับเกาหลีเหนือ ซึ่งเป็นมาตรการห้ามการส่งสินค้าออกไปยังเกาหลีเหนือ และในปีเดียวกันนั้นสหรัฐอเมริกายังดำเนินมาตรการคว่ำบาตรต่อเกาหลีเหนือด้วยกฎหมายการค้ากับประเทศที่เป็นศัตรู (Trading with the Enemy Act) ในวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 1950 เพื่ออายัดทรัพย์สินของเกาหลีเหนือในสหรัฐอเมริกา รวมทั้งออกระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมทรัพย์สินในต่างประเทศ (Overseas Assets Control Regulations) ที่ห้ามทำการค้าและการโอนเงินตราใดๆกับเกาหลีเหนือ

หลังจากนั้น สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินมาตรการคว่ำบาตรต่อเกาหลีเหนืออีกหลายครั้งด้วยกัน เช่น การใช้กฎหมายส่งเสริมทางการค้าระหว่างประเทศ โดยห้ามการเป็นประเทศที่ควรได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most - Favored Nations - MFN) ต่อเกาหลีเหนือในวันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 1951, การบังคับใช้กฎหมายระงับการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศ (Foreign Assistance Act) เพื่อระงับการให้ความช่วยเหลือแก่เกาหลีเหนือในวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1962, การใช้กฎหมายการค้า ค.ศ. 1974 (Trade Act 1974) เพื่อห้ามให้สิทธิพิเศษทางการค้า (generalized system of preferences) แก่เกาหลีเหนือในวันที่ 3 มกราคม ค.ศ.1975 และในปีเดียวกัน ในวันที่

³⁴ วรศักดิ์ มัทธโนบล, *เศรษฐกิจการเมืองจีน* (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 189 -190.

16 พฤษภาคม สหรัฐอเมริกายังดำเนินการใช้กฎหมายควบคุมการส่งออกอีกครั้งกับเกาหลีเหนือ เพื่อออกมาตรการควบคุมการนำเข้าและส่งออกแบบเบ็ดเสร็จต่อเกาหลีเหนือผ่านธนาคารส่งออก และนำเข้าของสหรัฐอเมริกา (U.S. Ex- im Bank) นอกจากนั้นในช่วงปลายทศวรรษ 1980 เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ. 1986 สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการห้ามธนาคารแห่งนี้ให้สินเชื่อแก่เกาหลีเหนือ อีกด้วย

มาตรการคว่ำบาตรต่อเกาหลีเหนือของสหรัฐอเมริกาคงดำเนินการต่อไป เช่น ในวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1988 สหรัฐอเมริกาได้ใช้กฎหมายควบคุมการส่งออกเพื่อให้เกาหลีเหนือถูกขึ้นบัญชีดำในฐานะประเทศที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้าย จนส่งผลให้มีการห้ามทำการค้ากับ เกาหลีเหนือ ห้ามการขายสินค้าประเภทอาวุธยุทธภัณฑ์ การให้สินเชื่อและความช่วยเหลือผ่าน ธนาคารการนำเข้าและส่งออกของสหรัฐอเมริกา การห้ามการได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า และการ ที่สหรัฐอเมริกาจะออกเสียงคัดค้านสถาบันการเงินระหว่างประเทศต่างๆที่จะให้ความช่วยเหลือต่อ เกาหลีเหนือ และในวันที่ 4 เมษายนของปีนั้น สหรัฐอเมริกายังห้ามทำการค้าเกี่ยวกับวัตถุอุปกรณ์ หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับด้านการทหารกับเกาหลีเหนือ หลังสงครามเย็นสิ้นสุด ได้มีการยืนยันว่า เกาหลีเหนือเกี่ยวข้องกับการถ่ายโอนเทคโนโลยีทางด้านขีปนาวุธให้แก่อิหร่านและซีเรียเมื่อวันที่ 6 มีนาคม ค.ศ. 1992 ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงห้ามการส่งออกทางด้านอาวุธยุทธภัณฑ์ที่อยู่ใน รายการควบคุมและการทำข้อผูกพันกับเกาหลีเหนือเป็นเวลา 2 ปี รวมถึงการห้ามดำเนินกิจกรรม ใดๆกับเกาหลีเหนือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตขีปนาวุธ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ยานอวกาศ และเครื่องบินทหาร³⁵

5. *กรอบข้อตกลงค.ศ.1994 (Agreed Framework 1994)*³⁶ เป็นข้อตกลงซึ่งลงนาม ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเกาหลีเหนือในวันที่ 21 ตุลาคม ค.ศ. 1994 ณ กรุงเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ มีจุดหมายเพื่อแก้ไขปัญหานิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี ในประเด็นการปลดอาวุธนิวเคลียร์ของ เกาหลีเหนือ โดยกรอบความตกลงมีสาระสำคัญว่า เกาหลีเหนือสัญญาจะปิดโรงงานไฟฟ้า พลังงานปรมาณูและอุปกรณ์ทั้งหมดที่มีอยู่และสร้างขึ้นโดยความช่วยเหลือของสหภาพโซเวียต

³⁵ Nicholas Eberstadt. *The End of North Korea* (Washington, D.C.: The AEI Press, 1999), p.87. or Meghan O'Sullivan, *Shrewd Sanctions: Statecraft and State Sponsors of Terrorism* (Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2003), pp. 41 – 44.

³⁶ เขียน ธีระวิทย์. *การเจรจา 6 ฝ่ายเพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์เกาหลี* [ออนไลน์]. 2004. แหล่งที่มา: http://www.thaiworld.org/th/thailand_monitor/answer.php?question_id=3 [08/03/2004].

ทั้งนี้เพราะโรงงานเหล่านี้สามารถสะสมสารพลูโตเนียม* ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการผลิตระเบิดนิวเคลียร์ และเกาหลีเหนือยังต้องยินยอมให้ผู้เชี่ยวชาญของไอเออีเอเข้าไปตรวจสอบการปิดโรงงานและอุปกรณ์เพื่อไม่ให้มีการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ พร้อมทั้งต้องทำลายโรงงานพลังงานปรมาณูและอุปกรณ์ทั้งหมดด้วย เมื่อฝ่ายสหรัฐอเมริกาสร้างโรงงานพลังงานไฟฟ้าระบบปฏิกรณ์น้ำมวลเบาให้ 2 โรงเพื่อผลิตไฟฟ้าทดแทนให้แล้วเสร็จภายในปี ค.ศ.2003 โดยโรงงานน้ำมวลเบาจะสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้รวมประมาณ 2,000 เมกะวัตต์ แต่ในระหว่างที่โรงงานเดิมถูกปิดและโรงงานใหม่ยังไม่เสร็จ สหรัฐอเมริกาต้องจัดหาพลังงานน้ำมันให้ 500,000 ตันต่อปีโดยถือเป็นการชดเชยพลังงานไฟฟ้าของเกาหลีเหนือที่สูญเสียไป ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้ให้คำมั่นสัญญาอย่างเป็นทางการว่าจะไม่ใช้หรือข่มขู่ว่าจะใช้อาวุธนิวเคลียร์ต่อเกาหลีเหนือ แต่จะให้ความร่วมมือกับเกาหลีเหนือในการปรับปรุงความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจให้เข้าสู่ระดับปกติต่อไป โดยสหรัฐอเมริกาและเกาหลีเหนือจะเปิดสำนักงานตัวแทน (liaison office) ในเมืองหลวงของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยมีเป้าหมายที่จะยกระดับฐานะให้เป็นสถานเอกอัครราชทูตในที่สุด และยังคงต้องการลดอุปสรรคหรือการกีดกันทางด้านการค้าและการลงทุนอีกด้วย³⁷

1.6. กรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาบทบาทของจีนต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี (ค.ศ.1992 – 2006) นี้ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้นโยบายต่างประเทศจีนมีผลต่อการกำหนดบทบาทของจีนในช่วงดังกล่าว โดยตั้งอยู่บนข้อสังเกตที่ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนโยบายต่างประเทศนั้นมีทั้งปัจจัยภายใน และ ปัจจัยภายนอกประเทศ กล่าวคือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ แนวคิดผู้นำ และนโยบายบริหารภายในประเทศต่างๆ ในขณะที่ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความสำคัญทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ และสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่ประกอบด้วย แรงผลักดันจากมหาอำนาจและอื่นๆ ตลอดจนภาวะโลกาภิวัตน์ อนึ่ง ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกนี้ล้วนเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและส่งผลต่อกันและกัน ก่อเกิดเป็นแรงผลักดันที่สร้างความเปลี่ยนแปลงในนโยบายต่างประเทศของจีน อีกทั้งเป็นตัวกำหนดบทบาทของจีนต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีด้วย

* พลูโตเนียมเป็นแร่ธาตุที่มีสารกัมมันตภาพรังสีจึงสามารถใช้ในการทำอาวุธนิวเคลียร์ และมีคุณสมบัติดีกว่าแร่ยูเรเนียมหลายประการ เพราะพลูโตเนียมเพียงแค่ 4 กิโลกรัมก็สามารถใช้ทำระเบิดนิวเคลียร์ได้แล้ว

³⁷ เขียน ธีระวิทย์, "ใครสร้างความตึงเครียดในคาบสมุทรเกาหลี," มติชน (20 มกราคม 2546): หน้า 6.

ดังนั้น ในการศึกษาบทบาทของจีนต่อวิกฤตินิวเคลียร์ในคาบสมุทรเกาหลี จึงขอวิเคราะห์ ในกรอบความคิดเรื่อง “ทฤษฎีการเชื่อมโยง” (*linkage theory*) หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “การเมืองเกี่ยวพัน” (*linkage politics*) อันเป็นแนวคิดของ เจมส์ เอ็น. โรสเนา (James N. Rosenau) ซึ่งได้อธิบายถึงความเกี่ยวพัน (*linkage*) ระหว่างปัจจัยภายในประเทศกับปัจจัยภายนอกประเทศ อันมีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของประเทศหนึ่งๆ มานำเสนอ เพื่อเป็นการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกันระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่สามารถนำมาอธิบายถึงบทบาทของจีนต่อปัญหาความขัดแย้งบนคาบสมุทรเกาหลีที่เกิดขึ้นระหว่าง ค.ศ. 1992 – 2006 ได้เป็นอย่างดี

สำหรับองค์ประกอบของความเกี่ยวพัน (*The Components of a Linkage Framework*) ที่โรสเนา ได้ระบุออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ดังนี้

ในส่วนของปัจจัยภายในประเทศ (*internal factors*) หรือสภาวะแวดล้อมภายในประเทศ (*internal environment*) หมายถึง เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในของหน่วยการเมืองหนึ่งๆ ที่มีผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายต่างประเทศ ประกอบด้วย

1. ตัวแสดง (*actors*) ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำ ผู้บริหาร ทหาร ข้าราชการ พรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น
2. ทักษะคติ (*attitudes*) ได้แก่ อุดมการณ์ทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง และมติมหาชน เป็นต้น
3. สถาบัน (*institutions*) ได้แก่ สถาบันนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร พรรคการเมือง ข้าราชการ สถาบันทหาร และสถาบันทางสังคม เป็นต้น
4. กระบวนการ (*processes*) ได้แก่ กระบวนการในการกำหนดนโยบาย การแบ่งแยกและการบูรณาการ

ในขณะที่ ปัจจัยภายนอกประเทศ (*external factors*) หรือสภาวะแวดล้อมนอกประเทศ (*external environment*) หมายถึง เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกอาณาเขตของรัฐ ที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของอีกรัฐหนึ่ง ประกอบด้วย³⁸

1. สภาวะแวดล้อมใกล้ชิด (*contiguous environment*)
2. สภาวะแวดล้อมระดับภูมิภาค (*regional environment*)

³⁸ James N. Rosenau, "Toward the Study of National – International Linkages," in *Linkage Politics* James N. Rosenau (ed.) (New York: The Free press, 1969), pp. 60 – 63.

3. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับสงครามเย็น (cold war environment)
4. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับสงครามเย็น (racial environment)
5. สภาพแวดล้อมทางกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ (resources environment)
6. สภาพแวดล้อมด้านโครงสร้างขององค์กร (the organization environment)

โดยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกทั้งหมดนั้น ต่างมีอิทธิพลผลักดันให้รัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างๆ ได้ ส่วนปัจจัยใดจะมีอิทธิพลเหนือกว่า ก็ขึ้นอยู่กับในแต่ละเหตุการณ์ ขณะเดียวกัน ปัจจัยใดๆ ก็ตามที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของประเทศหนึ่ง แต่อาจจะไม่มีความหมายเมื่อนำไปใช้กับอีกประเทศหนึ่งก็ได้ จึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเมื่อนำเอากรอบความคิดการเมืองเกี่ยวพันหรือทฤษฎีการเชื่อมโยงไปใช้

นอกจากนั้น ทฤษฎีการเชื่อมโยงนี้ ยังเป็นการรวบรวมวิธีต่างๆ ที่จะสามารถประมวลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ในระบบภายในของรัฐ และตัวแปรต่างๆ ที่ปฏิบัติการอยู่ในสภาพแวดล้อมของระบบได้³⁹ โดยทฤษฎีนี้เชื่อว่า จะไม่มีเส้นแบ่งที่ชัดเจนระหว่างนโยบายภายในและนโยบายต่างประเทศ และระหว่างสิ่งที่เกิดในระดับรัฐและระดับโลก⁴⁰ รวมถึงระดับรัฐและระดับระหว่างประเทศด้วย แต่จะเชื่อมโยงกันมากกว่า

แนวคิดการเชื่อมโยงนี้พยายามชี้ให้เห็นและวิเคราะห์ถึงความเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่องกันของปัจจัยที่เกิดในระบบหนึ่งและส่งผลต่อเนื่องสู่ปัจจัยอีกระบบหนึ่ง⁴¹ โดยให้ข้อสรุปว่า ภาวะของโลกที่ใกล้ชิดกันมากขึ้น เชื่อมโยงให้รัฐใกล้ชิดสภาพแวดล้อมภายนอกประเทศมากขึ้น และทำให้รัฐไม่อาจแยกตัวเองออกจากสภาพแวดล้อมนั้นได้ การจะเข้าใจพฤติกรรมทางการเมืองของรัฐหนึ่งๆ ได้ จำเป็นจะต้องเข้าใจความเป็นไปที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากขอบเขตพรมแดนของรัฐนั้นๆ ด้วย การเมืองภายในประเทศและการเมืองระหว่างประเทศล้วนมีความสำคัญเท่าๆ กัน ไม่สามารถแทนที่กันได้ ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมและนโยบายต่างประเทศของรัฐด้วยการใช้แนวคิดนี้ จึงไม่ศึกษาโดยแบ่งพฤติกรรมออกเป็นส่วนๆ แต่จะศึกษาความต่อเนื่องระหว่างสิ่งที่

³⁹ James N. Rosenau, Linkage Politics: Essays on the Convergence of National and International Systems In P.A. Reynolds, An Introduction to International Relations, 3rd ed. (London: Longman, 1994), p. 304.

⁴⁰ Graham Evans and Jeffrey Newnham, The Penguin Dictionary of International Relations (London: Penguin, 1998), p. 308.

⁴¹ James N. Rosenau, Linkage Politics, pp. 44-45.

เกิดขึ้นภายในรัฐกับสิ่งที่เกิดภายนอกรัฐที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของรัฐนั้นๆ ความสำคัญของการเชื่อมโยงนี้ จะอยู่ที่ความต่อเนื่องกันของผลที่เกิดขึ้น ในขณะที่พฤติกรรมทางการเมืองของรัฐกับปฏิสัมพันธ์ภายนอกต่อพฤติกรรมนั้นๆ จะนับว่าเชื่อมโยงกันก็ต่อเมื่อเกิดผลที่ต่อเนื่องระหว่างกัน⁴²

การเชื่อมโยงระหว่างระบบภายในของรัฐกับสภาวะแวดล้อมภายนอกของรัฐ หรือการเชื่อมโยงระหว่างการเมืองภายในกับการเมืองระหว่างประเทศ โดยการดำเนินนโยบายต่างประเทศ หรือการปฏิสัมพันธ์กับตัวแสดงอื่นๆ ภายนอกรัฐนั้น จะมีพื้นฐานอยู่บนสภาพการณ์และนโยบายภายในของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเมืองและเศรษฐกิจภายใน ในขณะเดียวกัน สภาวะแวดล้อมภายนอกของรัฐ ก็ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในเรื่องของทัศนคติหรือแนวความคิดของผู้นำ หรือผู้กำหนดนโยบายภายในรัฐได้เช่นกัน ดังนั้น นโยบายต่างประเทศหรือรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐที่ออกมา จึงเป็นผลมาจากนโยบายภายในของรัฐที่เชื่อมโยงเข้ากับสภาวะแวดล้อมภายนอกของรัฐ การจะเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ จึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงสภาพภายในและภายนอกของรัฐนั้นๆ ด้วย

โรสเนา ยังได้นำเสนออีกว่า กระบวนการการเชื่อมโยงกันนั้น มี 3 รูปแบบด้วยกัน⁴³ ได้แก่

1. การแทรกซึมจากภายนอก คือ การที่ปัจจัยหรือบุคคลจากภายนอกซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมการเมืองใดสังคมการเมืองหนึ่งอยู่แล้ว เข้าไปมีส่วนในกระบวนการทางการเมืองภายในของสังคมทางการเมืองอื่น ซึ่งจะเป็นการแทรกซึมแบบชั่วคราวหรือเป็นการถาวรก็ได้ โดยกระบวนการนี้ ถือเป็นกระบวนการของการเชื่อมโยงโดยตรง
2. การมีปฏิกิริยาตอบโต้ คือ การที่การตัดสินใจทางการเมืองใดๆ ภายในรัฐ เป็นไปเพื่อปฏิสัมพันธ์หรือตอบโต้พฤติกรรมใดๆ ที่เกิดขึ้นจากสภาวะแวดล้อมของรัฐ โดยจะเป็นไปเพื่อการตอบโต้ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ การมีปฏิกิริยาตอบโต้นี้เป็นกระบวนการที่ตรงกันข้ามกับการแทรกซึมจากภายนอก โดยจะเป็นไปได้ทั้งกระบวนการโดยตรงหรือโดยอ้อม และน่าจะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้บ่อยที่สุดในกระบวนการการเชื่อมโยง

⁴² Ibid., pp.47 – 48.

⁴³ สรุปและเรียบเรียงจาก James N. Rosenau, Linkages Politics: Essay on the Convergence of National and International System, pp. 304 – 306.

3. การแข่งขัน คือ การที่รัฐมีพฤติกรรมที่แข่งขันหรือเลียนแบบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในรัฐหรือภายในสภาวะแวดล้อมของรัฐ เป็นรูปแบบพิเศษของการมีปฏิริยาตอบโต้ ไม่ได้เกิดจากการที่จะตอบโต้กลับไป แต่เป็นการเลียนแบบให้เหมือนกับพฤติกรรมทางการเมืองของอีกรัฐหนึ่ง

จะเห็นว่า ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศของจีน ต่างก็มีอิทธิพลผลักดันให้จีนกำหนดนโยบายและแสดงบทบาทต่อวิกฤติการณ์นิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี ส่วนปัจจัยใดมีอิทธิพลผลักดันบทบาทของจีนมากกว่ากันนั้น และเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการของความเกี่ยวพันระหว่างจีนกับประเทศต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในวิกฤติฯ ดังกล่าวอย่างไรมัน จะได้วิเคราะห์ถึงในบทที่ 4 ต่อไป

1.7. สมมติฐาน

ในการศึกษาถึงปัจจัยหรือสภาวะแวดล้อมที่ทำให้จีนต้องเข้าไปมีบทบาทต่อวิกฤติ นิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีระหว่าง ค.ศ.1992 -2006 ผู้วิจัยขอตั้งสมมติฐานดังนี้

ความสำคัญของปัจจัยภายนอกหรือสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ อาทิเช่น ความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ แรงผลักดันจากมหาอำนาจและอื่นๆ รวมทั้งภาวะโลกาภิวัตน์ เป็นต้น เป็นแรงผลักดันต่อการตัดสินใจของจีนในการเข้าไปมีบทบาทในวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี มากกว่าปัจจัยภายในประเทศ ซึ่งได้แก่ แนวคิดของผู้นำ และนโยบายภายในของจีน เป็นต้น

1.8. วิธีที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ เป็นงานที่ศึกษาสาเหตุของการดำเนินบทบาทและพฤติกรรมของ รัฐต่อการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งการศึกษาวิจัยมุ่งเน้นไปที่ปัญหาของการเมืองระหว่างประเทศ และการรักษาดุลแห่งอำนาจ ตลอดจนผลประโยชน์ของจีนเป็นสำคัญ และเพื่อให้เกิดภาพที่ชัดเจน จึงต้องใช้แนวการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ โดยศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (document research) เป็นหลัก เช่น งานทางวิชาการต่างๆ และข้อมูลจากการวิเคราะห์ รายงานข่าว เพื่อที่จะอธิบายประเด็นปัญหาตามกรอบการวิเคราะห์ และสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีวิธีการรวบรวมข้อมูลและค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ทั้งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ หรือข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น ได้แก่ คำแถลงและแถลงการณ์ร่วมของผู้มีระดับสูงของทั้งจีนและเกาหลีเหนือ รวมถึงคำแถลงของกระทรวงต่างประเทศจีน และเกาหลีเหนือ การใช้ข้อมูลปฐมภูมิลำนี้ จะสามารถทำให้เข้าใจถึงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลานั้นอย่างชัดเจนและได้ข้อเท็จจริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปวิเคราะห์และใช้ยืนยันสมมติฐานต่อไปได้อย่างถูกต้อง

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ หรือข้อมูลจากเอกสารชั้นรองที่ใช้ ได้แก่ หนังสือ บทความวิทยานิพนธ์ วารสาร และหนังสือพิมพ์ รวมถึงข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เช่น จากเว็บไซต์ของกระทรวงต่างประเทศจีนและสหรัฐอเมริกา ตลอดจนสำนักข่าวสารของจีน คือ สำนักข่าวซินหัว (Xinhua News Agency) หนังสือพิมพ์พีเพิล เดลี (People Daily Newspaper) วารสารปักกิ่งรีวิว (Beijing Review Journal) และหน่วยงานด้านข่าวของเกาหลีเหนือ (Korean Central News Agency – KCNA) ด้วย อันเป็นข้อมูลที่ประมวลและวิเคราะห์มาแล้วซึ่งจะนำมาใช้เพื่อเชื่อมโยงและการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป โดยจะเน้นไปที่ข้อมูลของฝ่ายจีนเป็นหลัก เพื่อให้เห็นถึงนโยบายและบทบาทของจีนที่มีต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี

1.9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เข้าใจถึงปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งมีส่วนในการกำหนดบทบาทของจีนต่อปัญหาความขัดแย้งระหว่างเกาหลีเหนือกับสหรัฐอเมริกาที่เกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามเย็นในคาบสมุทรเกาหลี
2. เพื่อให้ตระหนักถึงบทบาทของจีนและประเทศต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องในวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี ตลอดจนการเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยสันติวิธี ที่มีจีนทำหน้าที่เป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยและเจ้าภาพในการเจรจา ตลอดจนการโน้มน้าวเกาหลีเหนือให้เข้าร่วมในการเจรจาสันติภาพ
3. เพื่อให้เข้าใจถึงภาวะโลกาภิวัตน์ ระบบใหม่ของโลกซึ่งเข้ามาแทนที่ภาวะสงครามเย็นที่สิ้นสุดไป และเป็นกระแสที่ทำให้โลกเชื่อมโยงกันจนกลายเป็นโลกไร้พรมแดนที่สามารถเชื่อมโยงติดต่อกันได้หมด จึงกลายเป็นแรงผลักดันที่มีส่วนสำคัญต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศและบทบาทของจีนต่อวิกฤตินิวเคลียร์ที่เกิดขึ้นบนคาบสมุทรเกาหลี

1.10. การนำเสนอ

เนื้อหาของการวิจัยฉบับนี้ จะนำเสนอทั้งหมด 5 บท ดังต่อไปนี้

- บทที่ 1: บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา สมมติฐาน กรอบความคิดในการศึกษา การทบทวนวรรณกรรม วิธีที่ใช้ในการศึกษา ขอบเขตการศึกษาวัตถุประสงค์ในการศึกษา ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา และ การนำเสนอ
- บทที่ 2: นำเสนอบทบาทและอิทธิพลของจีนบนคาบสมุทรเกาหลี นโยบายต่างประเทศจีนหลังสงครามเย็นและในปัจจุบัน การปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศต่างๆ หลังสงครามเย็น
- บทที่ 3: นำเสนอบทบาทของจีนต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี การพัฒนาโครงการอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ บทบาทของจีนต่อวิกฤตินิวเคลียร์ครั้งแรกและครั้งที่สองบนคาบสมุทรเกาหลี
- บทที่ 4: กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้จีนเข้าไปมีบทบาทในวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี
- บทที่ 5: บทสรุป